

Stanje i perspektive razvoja konjičkog turizma u općini Barban

Batel, Tamara

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:217:830880>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Tamara Batel

**Stanje i perspektive razvoja konjičkog turizma u općini
Barban**

Diplomski rad

**Zagreb
2019.**

Tamara Batel

**Stanje i perspektive razvoja konjičkog turizma u općini
Barban**

Diplomski rad
predan na ocjenu Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
radi stjecanja akademskog zvanja
magistre geografije

**Zagreb
2019.**

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija *Geografija; smjer:*
Baština i turizam na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Vuka Tvrtka Opačića

Sveučilište u Zagrebu
 Prirodoslovno-matematički fakultet
 Geografski odsjek

Diplomski rad

Stanje i perspektive razvoja konjičkog turizma u općini Barban

Tamara Batel

Izvadak: Konjički turizam selektivni je oblik turizma koji bilježi pozitivne trendove u broju aktivnosti koje obuhvaća, broju konja i jahača, ali njegova pojava još uvijek nije dovoljno istražena. U Hrvatskoj nije dovoljno razvijen, odnosno ne postoji destinacija poznata po konjičkom turizmu. Općina Barban ima povoljne turističke resurse za razvoj selektivnih oblika turizma, a konjički turizam nameće se kao mogući brend zbog postojanja tradicije konjičke igre *Trke na prstenac*, koja je proglašena nematerijalnim kulturnim dobrom, te ponude raznih jahaćih programa. Provedenim anketnim istraživanjem među turistima koji su odsjeli u općini Barban u ljeto 2018. godine te intervjuiranjem ključnih aktera konjičkog turizma dobiven je bolji uvid u stanje i perspektive razvoja ovog oblika turizma. Na temelju saznanja dobivenih istraživanjem predložen je i model razvoja turističke destinacije.

63 stranice, 13 grafičkih priloga, 6 tablica, 58 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: konjički turizam, općina Barban, turistička destinacija, *Trka na prstenac*

Voditelj: izv. prof. dr. sc. Vuk Tvrtko Opačić

Povjerenstvo: izv. prof. dr. sc. Vuk Tvrtko Opačić
 prof. dr. sc. Zoran Curić
 izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić

Tema prihvaćena: 8. 2. 2018.

Rad prihvaćen: 7. 2. 2019.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Master Thesis

**Conditions and development prospects of equestrian tourism in the municipality of
Barban**

Tamara Batel

Abstract: Equestrian tourism is a selective form of tourism that records positive trends in the number of activities involved, the number of horses and riders, but its phenomenon is still not sufficiently explored. In Croatia it is not developed enough, apropos there is no destination known for equestrian tourism. The municipality of Barban has favorable tourist resources for the development of selective forms of tourism, and equestrian tourism is a potential brand because of the tradition of a horse game named *The Race of the Ring*, which was proclaimed as an intangible cultural good, and the offering of various horse riding programs. By conducting a survey between tourists who were staying in the municipality of Barban and by interviewing the key players of equestrian tourism has gained a better insight into the conditions and development prospects of this form of tourism. Based on the findings of the research, a tourist destination development model was also suggested.

63 pages, 13 figures, 6 tables, 58 references; original in Croatian

Keywords: equestrian tourism, the municipality of Barban, tourist destination,
The Race of the Ring

Supervisor: Vuk Tvrtko Opačić, PhD, Associate Professor

Reviewers: Vuk Tvrtko Opačić, PhD, Associate Professor
Zoran Curić, PhD, Full Professor
Aleksandar Lukić, PhD, Associate Professor

Thesis title accepted: 08/02/2018

Thesis accepted: 07/02/2019

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb,
Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

SADRŽAJ

1. Uvod	1
1.1. Predmet istraživanja	1
1.2. Prostorni obuhvat istraživanja	1
1.3. Ciljevi i hipoteze istraživanja	2
1.4. Metodologija istraživanja	3
1.5. Pregled dosadašnjih istraživanja	4
2. Konjički turizam.....	5
2.1. Konjička industrija.....	5
2.2. Geografski aspekt konjičkog turizma.....	8
2.3. Konjički turizam u Hrvatskoj	13
3. Turistički resursi općine Barban	16
3.1. Turističkogeografski položaj općine Barban	16
3.2. Turistička atrakcijska osnova	17
3.2.1. Klima	17
3.2.2. Geološko-geomorfološke i hidrografske značajke	19
3.2.3. Biljni i životinjski svijet.....	20
3.2.4. Zaštićena kulturna baština	20
3.2.5. Manifestacije	22
3.2.6. Kultura života i rada	23
3.3. Stanovništvo kao čimbenik razvoja turističke destinacije.....	24
4. Razvoj turizma u općini Barban	30
4.1. Turistički promet.....	30
4.2. Smještajni kapaciteti	32
4.3. Ruralni turizam u općini Barban.....	35
5. Konjički turizam u općini Barban	38
5.1. Ponuda konjičkog turizma.....	38

5.1.1. Jahanje.....	38
5.1.2. <i>Trka na prstenac</i>	39
5.1.3. <i>Centar za posjetitelje Barban</i>	40
5.2. Rezultati anketiranja.....	41
5.2.1. Struktura ispitanih turista.....	41
5.2.2. Stavovi i navike turista.....	42
5.2.3. Informiranost i zainteresiranost za ponudu konjičkog turizma	44
5.3. Rezultati intervjuiranja	46
6. Rasprava.....	51
7. Perspektive razvoja konjičkog turizma u općini Barban – SWOT analiza	53
8. Model razvoja destinacije konjičkog turizma	55
9. Zaključak.....	57
Literatura	59
Izvori.....	61
Prilozi.....	VII

1. Uvod

Tema ovog diplomskog rada temelji se na konjičkom turizmu u općini Barban, a u uvodnom dijelu detaljnije se predstavlja predmet i prostorni obuhvat istraživanja. Nadalje, postavljene su hipoteze te su objašnjeni ciljevi i metode istraživanja. Konačno je napravljen i pregled dosadašnjih istraživanja vezanih uz problematiku rada.

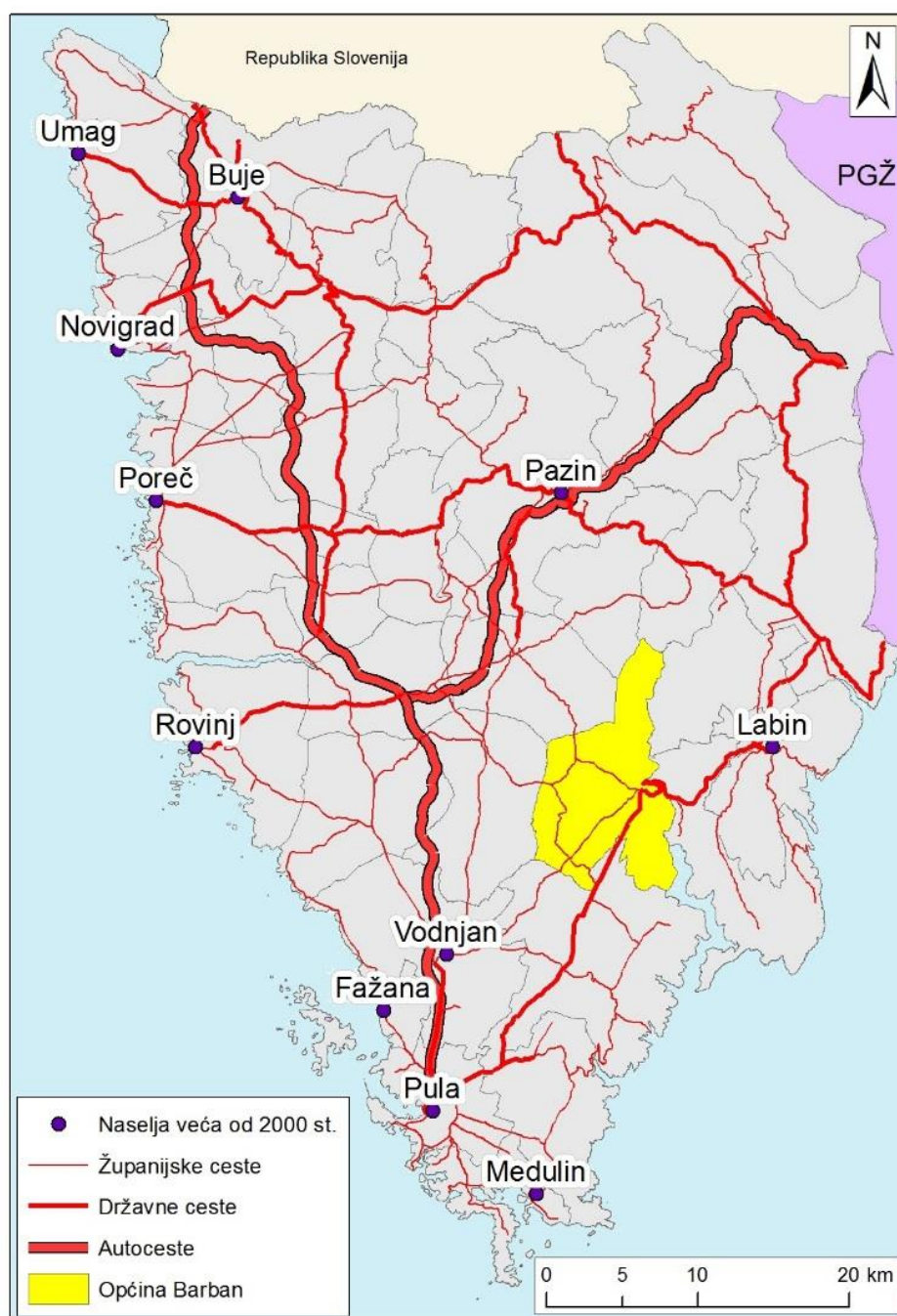
1.1. Predmet istraživanja

Ovaj rad bavi se problematikom razvoja turizma u općini Barban s posebnim naglaskom na konjički turizam koji je povezan s njenom baštinom. Kulturna baština, prvenstveno konjička igra *Trka na prstenac*, glavno je obilježje Barbana po kojem se razlikuje od drugih jedinica lokalne samouprave, a na temelju te baštine razvila se i posebna tradicija bavljenja konjima te načina života ljudi. Jedan od najvećih problema hrvatskog turizma uviđa se u sezonalnosti stoga se nastoje iskoristiti potencijali prirodne i kulturne baštine kako bi se u destinacijama razvili oblici turizma koji će turiste privlačiti i izvan ljetne sezone. Također se ulažu napor kako bi se rasteretilo primorske destinacije i ranjivi obalni pojas i turiste preusmjerilo u unutrašnjost. U radu će se nastojati odgovoriti na pitanje može li tradicija bavljenja konjima biti dovoljan generator razvoja konjičkog turizma.

1.2. Prostorni obuhvat istraživanja

Prostorni obuhvat istraživanja ovog rada jest općina Barban koja je odabrana zbog tradicije konjičke igre *Trke na prstenac* te povezanosti lokalnog stanovništva s ovom manifestacijom. Valja napomenuti kako će se u prvom dijelu rada napraviti pregled konjičkog turizma i na razini Republike Hrvatske.

Općina Barban jedna je od 41 administrativne jedinice Istarske županije, a osnovana je 1993. godine izdvajanjem iz tadašnje općine Pula. S površinom od 94,1 km² i 2721 stanovnikom prema Popisu stanovništva 2011. godine zauzima prostor jugoistočne Istre (1). Na jugu graniči s općinom Marčana, na zapadu s općinama Svetvinčenat i Žminj, na sjeveru s općinama Gračišće i Pićan, a na istoku s općinama Sveta Nedelja i Raša. Barban ima i uski izlaz na more u Raškom zaljevu, u uvali Blaz te duljina obale iznosi 3,47 kilometra. Središte općine je srednjovjekovno naselje akropolskog tipa, a osim njega ovdje su još smještena 73 naselja, službeno grupirana u 23 statistička naselja (1). Na slici 1 prikazan je položaj općine Barban unutar Istarske županije te s obzirom na ceste i veća naselja.

Sl. 1. Položaj općine Barban

Izvor: 2

1.3. Ciljevi i hipoteze istraživanja

Zaštitni znak Barbana je *Trka na prstenac*, konjička igra koja je jedan od pokretača uzgoja konja na području općine, a ovdje djeluju i škole jahanja koje se bave i konjičkim turizmom. Cilj rada jest istražiti stanje i perspektive razvoja općine Barban kao destinacije konjičkog turizma kroz inventarizaciju turističkih resursa i atrakcija općine, prikaz

postojećeg stanja ruralnog turizma te ponudu konjičkog turizma. U radu će se i definirati konjički turizam i prikazati njegove glavne smjernice razvoja s geografskog aspekta, a naposljetku će se predložiti i model razvoja turističke destinacije.

U radu su ispitane i sljedeće hipoteze:

H1: Turistički resursi općine Barban povoljni su za razvoj konjičkog turizma.

H2: Konjički turizam trenutno nije najzastupljeniji selektivni oblik turizma u općini Barban.

H3: Dionici konjičkog turizma rade na brendiranju općine Barban kao destinacije konjičkog turizma.

H4: Turisti koji borave u općini Barban zainteresirani su za ponudu konjičkog turizma.

1.4. Metodologija istraživanja

Prilikom izrade ovog rada prikupljeni su i obrađeni statistički podaci vezani uz kretanje broja stanovnika, ekonomsku, obrazovnu i dobno-spolnu strukturu stanovništva te uz turistički promet i vrstu i broj smještajnih kapaciteta na području Barbanštine.¹ Podaci su prikazani grafičkim prilogima koji su izrađeni pomoću Microsoft Excel i ArcMap softvera. Nadalje, analizirana je relevantna stručna i domaća znanstvena literatura kao i strategije razvoja i prostorni planovi te su se analizirali podaci s internetskih stranica općine i tamošnje turističke zajednice. Na temelju proučene literature, statističkih podataka te terenskog istraživanja napravljena je i SWOT analiza perspektiva razvoja konjičkog turizma.

Na terenu je provedeno anketno istraživanje među turistima koji su boravili u općini Barban kako bismo saznali više o njihovim stavovima, navikama te o samoj strukturi turista. Kako bi se dobio bolji uvid u trenutno stanje konjičkog turizma, ali i kakvi su planovi za budućnost, provedeni su intervjui s ključnim akterima konjičkog turizma u općini Barban. Rezultati anketa i intervjua bili su ključni u donošenju zaključaka i osmišljavanju modela razvoja destinacije.

¹ Iako se radi o tradicionalnom pojmu, u radu će se koristiti kao naziv za administrativno područje Općine Barban.

1.5. Pregled dosadašnjih istraživanja

Konjički turizam rastuća je aktivnost, međutim malo je relevantne literature koja istražuje njegovu pojavu. Glavna pomoć u pisanju teorijskog dijela ovog rada je knjiga autora Mate Čačića (2012) „Konjički turizam“. Isti autor napisao je i knjigu „Konjička industrija“ (2008) te još niz znanstvenih članaka na temu konjogojstva i konjičkog turizma (u koautorstvu Korabi i Čačić, 2008; te samostalno Čačić, 2013). Konjički turizam istražuje se u skandinavskoj literaturi gdje se ističe publikacija „A Good Practice Guide for Equine Tourism“ koju je 2015. godine objavila norveška Visoka škola za poljoprivredu i ruralni razvoj, a koja je bila značajna u pisanju teorijskog dijela ovog rada kao i rad australske znanstvenice Ollenburg (2005) „Worldwide Structure of the Equestrian Tourism Sector“. Ostali radovi domaće i strane literature uglavnom se odnose na mikrolokacije. Islandski znanstvenici istražuju konjički turizam jer oko 16 % svih turista koji posjete Island upuštaju se u aktivnosti s konjima (Helgadóttir i Sigurðardóttir, 2008; 2015; Sigurðardóttir, 2012). Istražuju se i drugi primjeri u određenim državama ili na temelju određenih događaja konjičkog turizma: Daniels i Norman, 2005; Pickel-Chevalier, 2015. U domaćoj literaturi istražuju se razvojni potencijali konjičkog turizma na primjerima županija ili jedinica lokalne samouprave (Baban i dr., 2012; Jakovinac i dr., 2013; Nervo i dr., 2017) Također, važna je bila i literatura na temu razvoja i brendiranja turističkih destinacija (Haugland i dr., 2011; Manhas i dr., 2016).

2. Konjički turizam

U ovom poglavlju teoretski se, s geografskog aspekta, objašnjavaju pojmovi konjičke industrije i konjičkog turizma, zatim njihovi dijelovi, odnosno aktivnosti koje su obuhvaćene te koji su dionici uključeni. Ukratko je objašnjen i razvoj ovih djelatnosti, njihov utjecaj na gospodarstvo, stanovništvo i okoliš te aktualni trendovi. Istražena je ponuda konjičkog turizma u drugim zemljama i koje su to emitivne i receptivne države ovog oblika turizma. Konačno je predstavljen konjički turizam u Hrvatskoj i njegov razvoj kao i ponuda, trendovi te perspektiva daljnjeg razvoja.

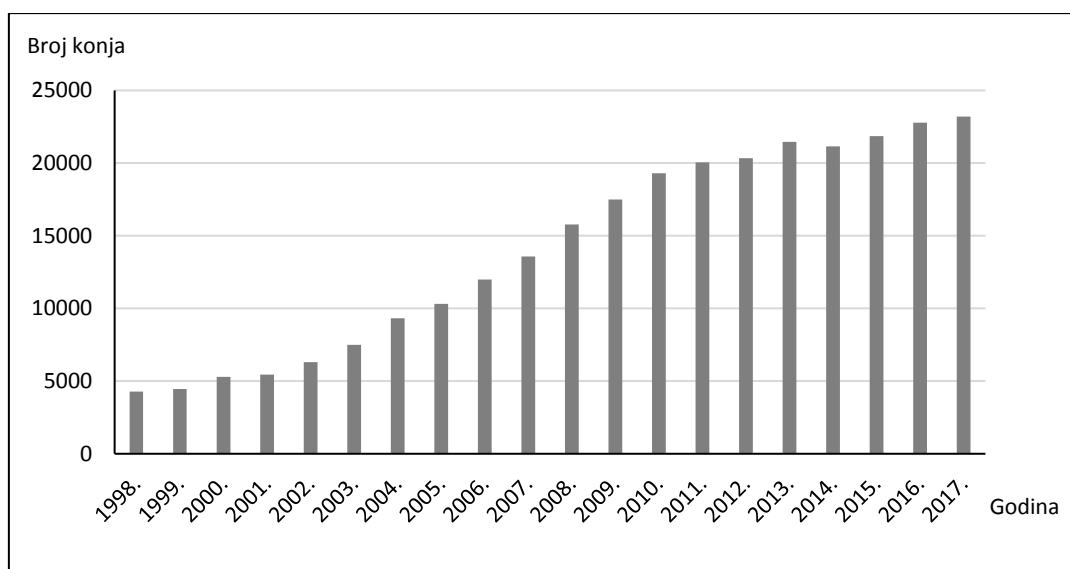
2.1. Konjička industrija

Konjički turizam jedan je od mnogobrojnih aktivnosti unutar konjičke industrije koja se obično dijeli na temeljne aktivnosti osnovane na korištenju, posjedovanju i vlasništvu konja te na aktivnosti davanja dobara i servisa za temeljne aktivnosti. Temeljne aktivnosti obuhvaćaju širok spektar aktivnosti od profesionalnih aktivnosti, preko natjecanja i festivala, korištenja u vojsci i policiji ili diversifikacije poljoprivrede do aktivnosti opuštanja i ugođe u radu s konjima (npr. terapijsko ili rekreativno jahanje). U ovim aktivnostima sudjeluju profesionalni konji i jahači, poluprofesionalni konji, uzgajivači, natjecatelji te rekreativni konji i jahači. Naravno, temeljne aktivnosti osigurane su raznim dobrima i servisima koji uključuju trgovinu, poljoprivredna poslovanja, medije, organizaciju natjecanja i manifestacija, infrastrukturu, profesionalno i poluprofesionalno zapošljavanje, financijske servise, trening i edukaciju zaposlenika te razna udruženja. Ovdje su direktno uključeni hipodromi, natjecateljski objekti te stručnjaci u konjogojstvu, potkivači, veterinarsko osoblje, proizvođači hrane i sl. Ovisno o aktivnosti u koju je sam konj uključen, mijenjaju se i aktivnosti, ljudi i sam broj zaposlenih potrebnih za kvalitetno funkcioniranje te aktivnosti (Čačić, 2008).

S obzirom na široki okvir aktivnosti i ljudi povezanih u konjičkoj industriji te kombinaciju ruralnih aktivnosti s urbanima, može se reći kako ona, ukoliko je dovoljno razvijena, ima snažan utjecaj na gospodarstvo neke države. Izravni utjecaj može se mjeriti u finalnom potraživanju, bruto državnom proizvodu te zaposlenosti. „Potrošači u konjičkoj industriji mogu biti oni koji posjećuju konjička natjecanja i tamo troše novac na kladenje tijekom utrka, programe, ulaznice ili pak restorane, zatim oni koji troše novac na kladenje izvan hipodroma te oni koji su izravni sudionici i obožavatelji konjičkih aktivnosti, a novac

troše na trening, pansioni smještaj konja, škole jahanja, opremu, razne usluge itd.“ (Čačić, 2012, 31). Aktivnosti povezane s konjima izrazito su važne i u gospodarstvu ruralnih krajeva, a uzgoj konja može biti jedan od elemenata očuvanja zaštićenih krajolika i biološke raznolikosti. U uvjetima neiskorištenih poljoprivrednih površina, konji mogu očuvati kulturni krajolik jer imaju veliku sposobnost iskorištavanja krme loše kakvoće te preživljavanju u ekstremnim uvjetima. Također, iako konj više nije nužno potreban u poljoprivredi, u pojedinim državama i dalje ima važnu ulogu zbog nepristupačnih područja, ali i zbog racionalnosti i ekologije. Konji imaju veliku ulogu i u šumarstvu u slučajevima u kojima se radi o maloj površini zemljišta, nepristupačnom reljefu ili u ekološki zaštićenim područjima. Ukoliko se pogleda i socijalni utjecaj, konji izrazito pozitivno djeluju na ljude u zdravstvenom, rekreativnom, zabavnom ili društvenom smislu. Općenito, bavljenje konjima (uzgoj, sport, rekreacija) sve je jači odraz načina i kvalitete življenja, kako je zamijećeno u gospodarski razvijenim zemljama. Upravo je poticanje intenzivnijeg bavljenja konjima jedan od glavnih interesa u modernim konjičkim industrijama po državama jer se konj ogleda kao sredstvo koje može poslužiti u aktivnostima opuštanja koje su, s današnjim navikama, sve traženije, kao i u edukaciji ljudi svih dobnih skupina (Čačić, 2012).

Konjička industrija u Hrvatskoj dobro se razvija na što upućuju i statistički pokazatelji koji kažu kako raste broj konja, ali i broj aktivnih sudionika te pasmina i uzgojnih tipova. Međutim, nije poznato koliki je gospodarski utjecaj ove industrije na ukupno gospodarstvo Republike Hrvatske. U posljednjih 20 godina broj konja se povećao s oko 5000 konja 1998. godine na oko 23.000 2017. godine (sl. 2) što je rezultat sve intenzivnije popularizacije konjogojstva i konja kao rekreativnih i sportskih životinja, koji utječu na poboljšanje kvalitete života velikog broja vlasnika i korisnika. Organizira se sve veći broj sportskih natjecanja, rekreativno-turističkih aktivnosti, ali i kulturno-folklornih manifestacija u kojima konji imaju značajnu ulogu (3).

Sl. 2. Broj konja u Hrvatskoj od 1998. do 2017. godine

Izvor: 3

Što se tiče broja registriranih konja i magaraca po županijama, Sisačko-moslavačka županija vodeća je po ukupnom broju, a slijede Zagrebačka županija, Primorsko-goranska, Osječko-baranjska, Istarska, Brodsko-posavska, Bjelovarsko-bilogorska, Ličko-senjska itd. (tab. 1). Valja naglasiti kako županije priobalnog područja imaju puno veći udio magaraca u ukupnom broju kopitara, Šibensko-kninska županija ima 76 % magaraca, u Zadarskoj i Dubrovačko-neretvanskoj također prevladavaju magarci sa 62 % dok Splitsko-dalmatinska i Istarska županija ipak imaju veći udio konja. Ovakav rezultat objašnjava se postojanjem tradicije uzgoja magaraca na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima u primorju (3).

Tab. 1. Broj registriranih konja i magaraca po županijama 2017. godine

Županija	Broj konja	Broj magaraca	Ukupno
Sisačko-moslavačka	5211	107	5318
Zagrebačka	2348	168	2516
Osječko-baranjska	1764	50	1814
Primorsko-goranska	1741	83	1824
Brodsko-posavska	1572	98	1670
Bjelovarsko-bilogorska	1332	139	1471
Istarska	1100	627	1727
Ličko-senjska	1056	100	1156
Vukovarsko-srijemska	1020	32	1052
Koprivničko-križevačka	827	32	859
Karlovačka	801	84	885
Grad Zagreb	752	18	770
Krapinsko-zagorska	711	23	734
Požeško-slavonska	562	29	591
Virovitičko-podravska	551	46	597
Varaždinska	529	51	580
Splitsko-dalmatinska	516	493	1009
Međimurska	329	28	357
Zadarska	203	324	527
Šibensko-kninska	161	511	672
Dubrovačko-neretvanska	123	209	332

Izvor: 3

Čačić (2012) naglašava potrebu daljnjeg razvoja konjičke industrije u Hrvatskoj kako bi sve više ljudi uzgajalo konje i sama industrija postala profitabilnija. Također napominje važnost očuvanja autohtone hrvatske pasmine zbog ekologije i tradicije te poticanja razvoja konjičkog turizma i sporta jer se u ovim aktivnostima uviđa velika zarada, a istovremeno se promiče važnost rekreacije, bavljenja sportom, edukacije stanovništva te time poboljšanje kvalitete života.

2.2. Geografski aspekt konjičkog turizma

Konjički turizam selektivni je oblik turizma koji danas obuhvaća sve aktivnosti s konjima koje upražnjavaju pojedinci koji borave izvan njihovog stalnog mjesta prebivališta više od 24 sata, a nekad je obuhvaćao samo jahanje po određenim stazama ili putovanja na konjima. Nastao je 1950-ih godina u Europi, ponajprije u Francuskoj iz razloga što su strojevi u to doba zamijenili konje u obavljanju određenih poslova. Konji su tada dobili novu funkciju te je jahanje postalo oblik rekreacije. Od tada pa do danas, u društvu se puno više pažnje posvećuje što boljoj organizaciji i iskorištavanju slobodnog vremena, stoga je

konjički turizam prerastao iz marginalne aktivnosti u aktivnost koja privlači sve veći broj jahača i šire javnosti (4).

Osnovne atrakcije konjičkog turizma su konji, stanovništvo i okoliš kod kojeg je važno što prirodnije okruženje, šumska područja, polja i livade pogodne za jahanje, raznolik reljef te mogućnost razgledavanja posebno vrijednih krajolika. Uključuje aktivnosti u kojima ljudi jašu ili se voze konjima, aktivnosti kojima su razlog konji te aktivnosti povezane s konjičkom kulturom i posjetama. Na temelju Čačićeve (2012) klasifikacije, primjetno je kako postoji širok raspon oblika konjičkog turizma pa će se oni u nastavku navesti i objasniti.

a) Rekreativno jahanje – najpopularnija i najvažnija aktivnost u konjičkom turizmu, ima i kulturnu vrijednost iz razloga što se određena putovanja na konjima provode radi istraživanja i upoznavanja novih krajolika. Uključuje *trail* jahanje (radi boravka u prirodi i obilaska područja), *endurance* jahanje (daljinsko jahanje, natjecanje na veće udaljenosti koje povezuje konjičke centre, poljoprivredna gospodarstva, ugostiteljske objekte...) i *trekking* jahanje (putovanje na duže udaljenosti gdje se sa sobom nosi cjelokupna oprema za putovanje). Turisti odabiru oblik jahanja koji žele ovisno o njihovom interesu, željom za natjecanjem ili odmorom te o njihovoj psihofizičkoj spremnosti za pojedini oblik jahanja.

b) Konjička natjecanja – sportsko natjecanje jahača, vozača i njihovih konja. Uz samo natjecanje povezane su i druge turističke aktivnosti jer natjecanje privlači same natjecatelje, vlasnike konja, članove obitelji, prijatelje, prateće osoblje natjecatelja i konja itd. Velika koncentracija ljudi na samom natjecanju zahtijeva osiguravanje hrane, pića, smještaja, dodatnih sadržaja, a i sama priprema za natjecanje uključuje druge aktivnosti poput prijevoza ili veterinarskih usluga i dozvola. Konjička natjecanja svakako pridonose lokalnom i nacionalnom gospodarstvu te čine dio turističke ponude.

c) Lovno jahanje – program jahanja koji oživljava tradiciju nekadašnjeg lova gdje se najčešće radilo o lovu na lisice ili drugu divljač koji je danas zabranjen. Danas se utjelovljuje kao igra u kojoj jedan od jahača glumi lisicu. Uglavnom traje više dana, stoga zahtijeva također dodatnu turističku ponudu, a ovim oblikom konjičkog turizma baštine se tradicionalni običaji i gastronomija.

d) Vožnja zaprega – temelji se na tradiciji, a najpoznatija vožnja zaprega jesu razgledi gradova u kočijama te su takvi razgledi prepoznatljivi, npr. Beč, Marakeš itd.

e) Konjičke igre i prikazi – temelje se na prikazivanju povijesnih događaja (ratovanje, natjecanja, slavlja...), npr. mađarski čikoš, *Sinjska alka*, *Trka na prstenac*, natjecanje u vučenju klada, prikaz oživljenih srednjovjekovnih bojnih kola itd.

f) Škole jahanja i vožnje zaprega – pokretači konjičke industrije, sporta, turizma; u školama se stječe znanje o rekreativnim i vrhunskim sportskim vještinama. Uči se i vožnja zaprega čime se stvaraju rekreativci i natjecatelji u vožnji zaprega.

g) Turističko-izletničko putovanje konjima – organizira se za manje skupine u trajanju od uglavnom tjedan dana te se razgledava odabrano područje, a hrana i smještaj koji su nude tipični su za to područje.

h) Terapijsko jahanje – konji se koriste kao terapija za osobe s invaliditetom čime se nastoje maksimizirati sposobnosti pojedinca jer ljudi jahanjem i kontroliranjem konja dobivaju osjećaj kontrole, postignuća i samopouzdanja. Pacijent poboljšava fizičke sposobnosti – ravnotežu, napetost mišića, motoriku, pokreta zdjelice i ramena koji su nužni za hodanje i sl., psihološke sposobnosti jer se pacijentu poboljšava samopoštovanje i samopouzdanje, zatim i obrazovne sposobnosti jer pacijent mora obraćati pozornost i biti koncentriran te socijalne sposobnosti jer terapijsko jahanje potiče razvoj poštovanja, odgovornosti, upornosti i ljubavi prema životinjama.

i) Vestern jahanje – razvilo se na američkom Divljem zapadu, na imanjima koja su se bavila uzgojem goveda, a od posebnog stila i tradicije tog jahanja danas se razvila natjecateljska disciplina, a postoji nekoliko različitih tipova vestern jahanja: *reining*, *trail*, *cutting*, *team penning*, *halter*, *freestyle*, *pleasure*, *western*, *halter showmanship* i *horsemanship*.

j) Kulturno-folklorne manifestacije – temelje se na tradiciji, a konji su neophodni za takve događaje, npr. *Đakovački vezovi*, *Vinkovačke jeseni* itd.

k) Konjogojske izložbe, smotre i sajmovi – važni za promociju uzgoja i bavljenja konjima, a na njima se predstavlja rad uzgojnih organizacija.

l) Prezentacije uzgoja konja – organiziraju ih uzgojne organizacije, ergele i državne institucije odgovorne za provedbu uzgojnih programa u konjogojstvu, a na njima se predstavljaju svi konji po kategorijama.

m) Konjički edukacijski kampovi – organiziraju se tijekom školskih praznika, traju oko tjedan dana i u njima sudjeluju djeca (napredni jahači i/ili početnici), u kampovima djeca provode vrijeme s konjima, brinu se o njima, hrane ih, peru i sl. te tako provode vrijeme na selu, u prirodi i stječu nova iskustva.

n) Konferencijski konjički turizam – organiziraju se skupovi kojima je cilj edukacija sudionika (uzgajivača, vlasnika, natjecatelja itd.) i informiranje o novim spoznajama i trendovima u konjičkom turizmu i industriji.

o) Aukcije konja – oblik prodaje konja na kojima sudjeluju kupci, ali i drugi zainteresirani: uzgajivači, zaljubljenici u konje i sl., a predstavljaju način promocije konjičke industrije.

p) Izletnički posjeti uzgojima konja u izvornom prirodnom okruženju – vrlo rijedak oblik konjičkog turizma jer su područja koja su relativno netaknuta te gdje konji žive u divljini rijetka. U Hrvatskoj postoji potencijal za razvoj ovog oblika konjičkog turizma jer u Sisačko-moslavačkoj županiji konji žive u prirodnom i izvornom okruženju.

r) Posjeti ergelama, uzgojima i konjičkim centrima – vrlo jednostavan i jedan od najstalnijih oblika ponude u konjičkom turizmu, posjeti mogu biti individualni ili organizirani posjeti grupe ljudi.

s) Povezanost konja i umjetnosti – posljednji oblik konjičkog turizma, riječ je o posjećivanju izložbi slika, skulptura ili fotografija konja koji su inspiracija mnogobrojnim dijelima od davnina (Čačić, 2012).

Konjički turizam obuhvaća širok spektar aktivnosti te je u njegovo funkcioniranje izravno ili neizravno uključen veliki broj ljudi, dobara, usluga. Mnogi poslovi u konjičkom turizmu razvijeni su iz tradicionalne poljoprivrede (farmerstva) pa se najviše i veže s ruralnim prostorom. Smatra se tako dijelom ekoturizma, avanturističkog, ruralnog, sportskog turizma, turizma baštine, manifestacijskog turizma te povrh svega održivog turizma (5). Konjički turizam utječe na gospodarstvo ruralnog prostora kroz zapošljavanje djelatnika u izravnom radu s konjima te pratećim sadržajima, poslovanje konjičkog centra utječe na gospodarsku aktivnost općenito jer su za funkcioniranje konjičkog centra potrebne druge aktivnosti (npr. krma od lokalnih poljoprivrednika, razvoj drugih oblika usluga). Stoga, konjički turizam utječe na zadržavanje stanovništva u ruralnom prostoru, ostvaruje se

profit u području s manje potencijala, a najveću korist u ekonomskom smislu ima lokalno stanovništvo. Konjički turizam nije invazivan po okoliš, ali ima moguće štetne utjecaje poput erozije tla, oštećivanja vodenih tokova, uvođenja nespecifičnih biljaka itd., no uz kvalitetno upravljanje utjecaji su minimalni. Preporuka je da se kretanje konjima odvija samo gdje je to predviđeno, staze treba postaviti na tvrdim terenima i izbjegavati prolaz nakon padalina te je potrebno redovito održavanje staza na kritičnim mjestima (Čačić, 2012).

Kako bi konjički turizam uspješno funkcionirao nužni su konji, dobar rad osoblja, kvalitetne konjičke staze te inovacije. Također, nužno je surađivati i s vanjskim stručnjacima u pogledu promocije i destinacijskog menadžmenta te s lokalnim organizacijama i razvojnim agencijama koje mogu pomoći u daljnjem razvoju konjičkog turizma (5). Valja naglasiti kako se konjički turizam postavlja kao odlična aktivnost za uključivanje konja koji su ispod prosječne genske i uporabne vrijednosti s obzirom na postavljeni uzgojni cilj. Naime, konji se danas uglavnom uzgajaju za sport i rasplod, a od ukupnog broja konja 50 % ih ostaje genetski manje vrijednih pa se njihovo korištenje u konjičkom turizmu ogleda u većem profitu od samog uzgoja (Čačić, 2012). Konjički turizam od određenih drugih aktivnosti razlikuje se po činjenici da svatko može jahati, profesionalac ili početnik te jahanje može biti veoma lagan izazov gdje se odradi kratka ruta vođena stručnjacima ili jako težak izazov ukoliko se radi o dugačkim stazama te se u sedlu ostaje satima. Konjički turizam aktivnost je kojom se razvijaju osobne vještine, a nudi puno znanja o samom jahanju i konjima (4).

Na međunarodnoj razini, konjički turizam je važan oblik turizma te raste interes za sve njegove aktivnosti. Trendovi pokazuju kako jača uloga nekonjičkih aktivnosti koje su povezane s konjičkim turizmom pa je u putovanjima za konjičke turiste sve veći udio onih turista koji sudjeluju u tim putovanjima radi pratećih sadržaja povezanim s konjičkim aktivnostima. Motivacija turista-jahača za odlazak u određenu destinaciju temelji se na ljepoti i očuvanosti prirode, raznolikim krajolikom i bogatom kulturnom baštinom. Oni traže ugodan smještaj te tradicionalnu ponudu jela i pića, odnosno udobnost i autentičnost (Tomljenović i dr., 2018). S obzirom na rast potražnje, posljedično se otvaraju i veće mogućnosti za specijalizirane turističke agencije koje nude samo aktivnosti konjičkog turizma. Identificirane slabosti su nedostupnost škola jahanja, percepcija kao skupog oblika turizma i nejasno definirana sigurnost turista i organizatora (Čačić, 2012).

Konjički turizam dio je turističke ponude u zemljama diljem svijeta, a međunarodno poznati konjički aranžmani nude se po raznim državama svijeta, a u Europi se ističu Francuska,

Španjolska, Italija, Austrija, Ujedinjeno Kraljevstvo i Island. Ponuda je tako raspršena diljem svijeta, ali najveći dio konjičkih turista dolazi iz Sjeverne Amerike i Europe, gdje su smještene i turističke agencije koje nude ponudu konjičkog turizma. U konjičkom turizmu veliki udio imaju domaći turisti, ali američki klijenti osim SAD-a uglavnom biraju europske destinacije, dok europski klijenti osim drugih zemalja Europe biraju afričke (Bocvana, Kenija, Republika Južna Afrika) i južnoameričke (Argentina, Čile, Urugvaj) destinacije konjičkog turizma (Ollenburg, 2005). Prema istraživanjima na razini Europe, glavne emitivne države konjičkog turizma su razvijene zemlje Sjeverne i Zapadne Europe (Norveška, Švedska, Finska, Danska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Irska, Francuska, Njemačka, Belgija, Nizozemska, Luksemburg) dok se kao receptivne zemlje ističu zemlje Južne i Jugoistočne Europe poput Portugala, Španjolske, ponovno Francuske, Italije, Slovenije, Hrvatske itd. (6).

2.3. Konjički turizam u Hrvatskoj

U Hrvatskoj postoji tradicija konjogojstva, a i konjički turizam postoji već desetljećima. Problem je u činjenici što se te aktivnosti ne odvijaju kao turističke, odnosno uzgajivači konja i potrošači nisu svjesni te činjenice. Sve jednodnevne ili višednevne izložbe ili smotre, sportski konjički događaji, jahanje vikendom ili praznicima ili pak posjeti zaštićenim područjima poput parka prirode Lonjsko polje gdje konji prirodno obitavaju dio su konjičkog turizma. Također, uzgajivači i vlasnici konja nisu svjesni mogućnosti u kojim sve oblicima konji mogu biti zastupljeni u turističkoj ponudi (Čačić, 2012).

Naime, diljem Hrvatske postoje konjički klubovi i centri koji se bave konjičkim sportom, koriste konje u raznim smotrama, nude škole jahanja, terapijsko jahanje, rekreativno jahanje itd. Međutim, ne postoji određena destinacija koja se izrazito ističe kao destinacija konjičkog turizma. Tražeći ponudu konjičkog turizma u Hrvatskoj, na internetskim stranicama ističe se Bjelovarsko-bilogorska županija gdje je konjički turizam uvršten u turističku ponudu: trasirane su konjičke staze, organiziraju se državna i međunarodna natjecanja, djeluje desetak konjičkih klubova, organiziraju se radionice za konjičke turističke vodiče i sl., a sve u suradnji turističke zajednice, privatnog sektora i stručnih udruga (7). Turističke konjičke staze uređene su i na području Koprivničko-križevačke županije te su objedinjene s onima u Bjelovarsko-bilogorskoj u sklopu rada

međunarodne asocijacije konjičkog turizma ENGEA (8).² Sisačko-moslavačka županija ističe se po broju konja u Hrvatskoj, a veliki broj temelji se na izvornim hrvatskim pasminama konja: hrvatskom hladnokrvnjaku te hrvatskom posavcu za čiji se uzgoj dobivaju državne potpore kako bi se izvorna pasmina očuvala. Konjički turizam u ovoj županiji još uvijek nije uvršten u turističku ponudu, osim kao posjet parku prirode Lonjsko polje. Međutim, zamijetio se porast zainteresiranosti za ovu aktivnost te se Sisačko-moslavačka županija, zajedno s Krapinsko-zagorskom, Primorsko-goranskom, Požeško-slavonskom, Virovitičko-podravskom, Istarskom i Zagrebačkom županijom nastoji uključiti u projekte ENGEA-e i tako dobiti certificirane vodiče konjičkog turizma, sigurne i stručno certificirane staze i slično (11).

Treba spomenuti još dvije vrste hrvatskih izvornih pasmina: međimurski konj koji se uzgaja na području Međimurja te lipicanac koji se najviše uzgaja na području Slavonije, Baranje i Srijema (12). Konje lipicance najbolje se može vidjeti u sklopu državnih ergela u Đakovu i Lipiku. Nadalje, konji imaju i važnu ulogu u brojnim kulturnim manifestacijama u Hrvatskoj, npr. *Sinjska alka* u Sinju, *Trka na prstenac* u Barbanu, *Konji bijelci* u Babinoj Gredi, *Konjanički maraton arapskih konja* iz Volodera, *Đakovački vezovi* u Đakovu, *Vinkovačke jeseni* u Vinkovcima, *Jesen u Baranji* u Belom Manastiru (13). Ipak, u samo prve četiri navedene manifestacije konji imaju neizostavnu ulogu, a u drugim manifestacijama predstavljaju dio tradicije.

Prema svemu navedenome, postoji veliki potencijal razvoja konjičkog turizma u Hrvatskoj te je očito da se aktivnosti konjičkog turizma već sada nude, samo se konjički turizam kao pojam ne uvrštava u turističku ponudu i ne bilježe se statistički podaci. Konjički turizam mora se gledati kao potencijal za razvoj ruralnih područja te privlačenje izvansezonskih posjetitelja. Činjenica jest da je hrvatsko konjogojstvo malo te aktivnosti ne mogu biti toliko brojne kao u državama s većim brojem konja, ali prednost je u tome što je lakše razviti novi oblik turizma ukoliko je opseg manji. S tim u vezi nužna je izrada strategije razvoja konjičkog turizma koja će objediniti sva navedena obilježja, nedostatke i prednosti te će obuhvatiti područja izravnih i pratećih ponuda konjičkog turizma (Čačić, 2012). Model na temelju kojeg bi se konjički turizam u Hrvatskoj mogao razvijati jest primjer iz Mađarske,

² Ente Nazionale Guide Equestri Ambientali GROUP (ENGEA) je talijanska udruga koja djeluje na sportskom, društvenom i ekološkom polju promovirajući rekreativni konjički sport i turizam (9). Hrvatska podružnica utemeljena je 2016. godine, a bavi se brigom i dobrobiti za konje, prirodu i zdravlje ljudi te konjičkim turizmom u RH (10).

Bugarske, Cipra, Velike Britanije i Grčke gdje turistički sektor sustavno surađuje s lokalnim konjičkim klubovima i na taj način se unapređuje ukupna turistička ponuda te se stvara veliki prihod iz ove djelatnosti (Jakovinac i dr., 2013). Također, osim s lokalnim konjičkim klubovima, u svrhu održivog upravljanja konjičkim turizmom, turistički sektor mora surađivati s ostalim ministarstvima (poljoprivrede, zdravstva, regionalnog razvoja i fondova EU) kao i s drugim državnim tijelima poput Središnjeg državnog ureda za šport.

3. Turistički resursi općine Barban

Turistički resursi definiraju se kao sva sredstva koja se mogu privesti korisnoj svrsi u turizmu nekog područja, odnosno moraju imati visok stupanj privlačnosti kako bi svojim svojstvima i obilježjima privukli određeni segment turističke potražnje (Vukonić i Čavlek 2001, prema Kušen, 2002). Najvažniji dio turističke resursne osnove određene destinacije čini njena turistička atrakcijska osnova, odnosno skup realnih i potencijalnih turističkih atrakcija turističke destinacije. Treba naglasiti kako turističke atrakcije zajedno s ostalim izravnim i neizravnim turističkim resursima čine turističku resursnu osnovu koja je dio gospodarske resursne osnove. Nadalje, turističke atrakcije definiraju se kao temeljni turistički resursi svake turističke destinacije, koji određuju i uvjetuju njezinu turističku ponudu i sam razvoj turizma (Kušen, 2002). U ovom će se poglavlju prikazati turističkogeografski položaj općine Barban, inventarizirat će se turistička atrakcijska osnova te će se objasniti kako stanovništvo utječe na razvoj turističke destinacije.

3.1. Turističkogeografski položaj općine Barban

Općina Barban nalazi se zapadno od rijeke Raše i Raškog zaljeva. Barban ima povoljan prometnogeografski položaj, nalazi se na istočnoj obali Istre, a od većih središta poput Pule, Rovinja, Pazina i Labina udaljen je 20-30 km (sl. 1). Kroz Barban prolazi državna cesta D66 Pula-Rijeka, županijske ceste Ž5077 Žminj-Barban, Ž5101 Barban-Vodnjan, Ž5100 Petehi-Orihi-Manjadvorci, Ž5009 Orihi-Svetvinčenat-Smoljanci-Golaš, sva su naselja u općini povezana lokalnim cestama, a i većina nerazvrstanih cesti je asfaltirana, uglavnom sufinanciranjem iz IPARD programa. Istarski ipilon zaobilazi Barban, ali se nalazi u blizini (10 km) te je pristup omogućen županijskom cestom Ž5077. Također, zračna luka Pula udaljena je 25 km od Barbana s kojim je povezana državnom cestom. Međutim, u općini nije oformljen javni prijevoz, organiziran je samo prijevoz autobusima za školarce. Općinsko središte Barban povezano je s Pulom i Labinom dnevnim linijama kao stanica na relacijama Pula-Rijeka, Pula-Zagreb i sl.

Kad se govori u turističkom smislu, cijela Istarska županija općenito ima vrlo dobar turističkogeografski položaj s obzirom na blizinu i dobru povezanost s emitivnim tržištima (Slovenija, Italija, Austrija, Njemačka...). Isto tako je i položaj općine Barban vrlo povoljan. Iako se ne nalazi uz autocestu, povezanost s istom je jednostavna, županijskom cestom Žminj-Barban. Problem predstavlja nepostojanje javnog prijevoza pa je stoga nužno koristiti

osobno vozilo. Dostupnost svake destinacije u Istarskoj županiji takva je da su krajnje točke županije, što zbog relativno pravilnog oblika, što zbog dobre prometne povezanosti, jedna do druge udaljene 1-1,5 h vožnje. Stoga je i udaljenost poznatih turističkih destinacija (Rovinj, Poreč, Pula, Rabac, Medulin...) od općine Barban mala, što povoljno utječe na razvoj turizma na Barbanštini. Istra kao turistička regija etablirana je i razvijena, a koncentracija turista na obali je velika. Međutim, zbog dobre prometne povezanosti moguće je preusmjeriti turiste u unutrašnjost Istre. Oni tako odlaze na izlete u unutrašnjost ili pak odabiru smještaj u unutrašnjosti pa odlaze na izlete u poznate turističke destinacije.

Može se zaključiti kako je turističkogeografski položaj općine Barban vrlo povoljan zbog blizine emitivnih tržišta, dobre prometne povezanosti, izlaza na more te blizine većih središta i poznatih turističkih destinacija.

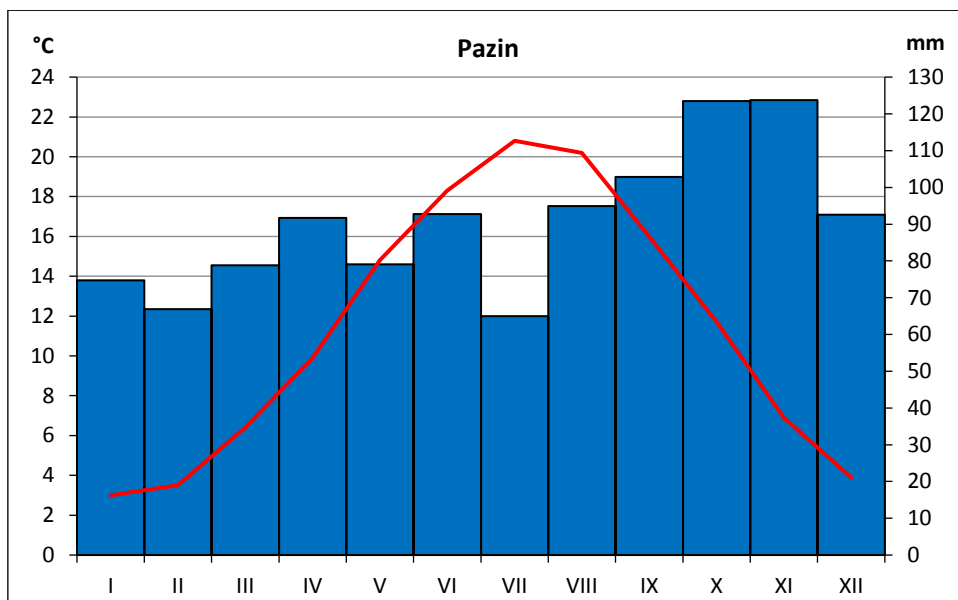
3.2. Turistička atrakcijska osnova

Turističke atrakcije uobičajeno se klasificiraju na prirodne i kulturne (društvene, odnosno one koje je stvorio čovjek). U ovom se radu atrakcije klasificiraju na temelju Kušenove (2002) funkcionalne klasifikacije koja se temelji na obilježjima atrakcija povezanim s turističkim motivima i aktivnostima. Predstavljaju se one atrakcije koje su značajne i imaju realan atrakcijski faktor. Stoga se u nastavku objašnjavaju turističke atrakcije općine Barban počevši od osnovnih prirodnih obilježja poput klime, geološko-geomorfoloških i hidroloških značajki te biljnog i životinjskog svijeta do zaštićene kulturne baštine, manifestacija te kulture života i rada.

3.2.1. Klima

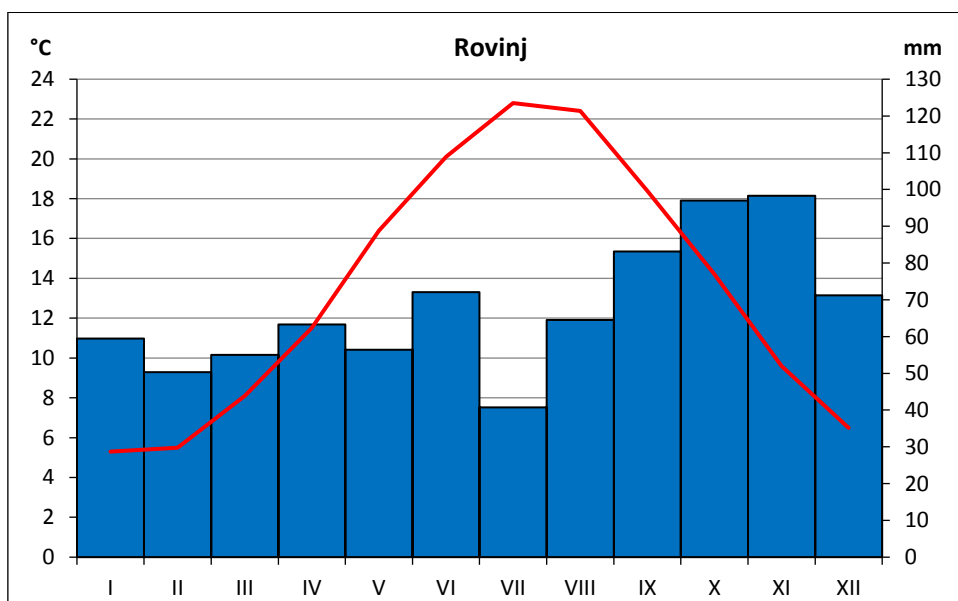
Na području općine Barban prema Köppenovoj klimatskoj klasifikaciji prevladava umjereno topla vlažna klima s vrućim ljetom *Cfa* (Šegota i Filipčić, 1996). Prosječna godišnja temperatura kreće se između 13 °C i 15 °C dok srednja godišnja količina oborina iznosi između 1000 i 1200 mm. Godišnje trajanje sijanja Sunca iznosi između 2300 i 2500 sati (Zaninović, 2008), a dominantni vjetrovi su jugo i bura. Prosječne mjesečne temperature zraka i količine padalina prikazuju se klimadijagramom. S obzirom da ne postoji meteorološka ni klimatska postaja u Barbanu, prikazat će se klimadijagram za dvije postaje u Istarskoj županiji za koje su podaci dostupni, a to su Pazin (sl. 3) i Rovinj (sl. 4). Bilo bi pogrešno prikazati samo jednu od tih dviju postaja te predstaviti klimu općine Barban temeljenu na tim podacima. Naime, klima Pazina posebna je zbog njegovog položaja u

kotlini u unutrašnjosti Istre te ima više oborina i nešto niže temperature. S druge strane, postaja u Rovinju bilježi manje oborina nego u Pazinu te više temperature. Ni ova postaja ne može se izjednačiti s podacima koji bi odgovarali klimi u Barbanu s obzirom da je smještena na samoj obalnoj crti. Stoga se prikazuju klimadijagrami za obje postaje te bi se za Barban mogla očekivati srednja vrijednost podataka prikazanih za ove dvije postaje.

Sl. 3. Srednji godišnji hod temperature zraka i oborina na meteorološkoj postaji u Pazinu u klimatskom razdoblju 1971.-2000. godine

Izvor: izradila autorica prema Zaninović, 2008.

Sl. 4. Srednji godišnji hod temperature zraka i oborina na meteorološkoj postaji u Rovinju u klimatskom razdoblju 1971.-2000. godine

Izvor: izradila autorica prema Zaninović, 2008.

Prikazanim klimadijagramima uviđa se umjerenost klime s gotovo konstantnom količinom oborina tijekom cijele godine, izuzev nešto manje oborina tijekom mjeseca srpnja i većih količina oborina tijekom listopada i studenog. Temperature zraka najviše su tijekom ljetnih mjeseca, no već od travnja pa sve do listopada, prosječne mjesečne temperature su više od 10 °C, a tijekom godine temperature rijetko padaju ispod nule. Klima je općenito jedan od najvažnijih kriterija za odabir turističke destinacije, a umjerenost klime kakva je prisutna i u Barbanu utječe na mogućnost razvoja turizma tijekom cijele godine. Treba naglasiti kako umjerenost klime označava i manje zahtjevna ulaganja u turizam, primjerice nije potrebna jaka toplinska izolacija prostora te troškovi hlađenja i grijanja nisu visoki. Klimatska obilježja prostora općine Barban tako idu u prilog uspješnijem razvoju turizma.

3.2.2. Geološko-geomorfološke i hidrografske značajke

Općina Barban se u svojih 94 km² najvećim dijelom prostire na Južnoistarskoj krškoj zaravni. Kao što je to slučaj i kod drugih dinarskih zaravni, obilježja ovog prostora su zaravnjeni reljef isprekidan ponikvama i blagim uzvišenjima, podzemna hidrološka mreža te prekrivenost karakterističnom crvenicom. U manjem dijelu područja općine, na rubovima doline Raše, nalaze se i holocenski aluvijalni materijali gdje litološkim presjecanjem karbonatnih stijena podzemne vode izlaze na površinu (Bognar, 2001).

Zahvaljujući krškom reljefu na području općine Barban nalazi se više špilja i jama. Nadalje, postoji nekoliko izvora vode koji su vrlo izdašni te se koriste za vodoopskrbu (Rakonek, Sv. Antun, Mutvica). Drugi su pak nešto manje izdašni pa su se nekad koristili za mlinove i pranje rublja dok danas predstavljaju turističku atrakciju u sklopu određenih staza za posjetitelje (npr. kamenice u uvali Blaz). Prostor cijele općine je zbog pretežno zaravnjenog terena pogodan za sportsko-rekreacijske aktivnosti poput pješaćenja, trčanja, biciklizma, jahanja itd.

Valja istaknuti i nekoliko vidikovaca. Sv. Ivan kod naselja Hrboki početna je točka staze *Putem izvora*, a s njega je otvoren pogled prema Raškom zaljevu. Na brežuljku na kojem se nalazi crkva sv. Pavla uređen je društveni dom, a odande seže pogled prema moru te južnom i jugozapadnom dijelu općine. Na brdu Jelensko u blizini naselja Prnjani nalazi se natpis *Tito* koji se vidi s ceste Barban-Labin, a s tog mjesta pogled seže prema Raškoj dolini. Također, kod naselja Orihi uređen je vidikovac Križica te ima pogled na okolna naselja i kulturni pejzaž.

3.2.3. Biljni i životinjski svijet

U skladu s fizičkogeografskim obilježjima prostora, razvija se biljni i životinjski svijet. U priobalju prevladava crveni dren i makija kao prvi stupanj degradacije hrasta crnike. S udaljavanjem od obale prevladava listopadna šuma, i to: hrast medunac, bijeli grab, crni grab. Kao najpoznatija biljka ističe se šparoga koja je jestiva te se može smatrati turističkim resursom u smislu pješačenja i branja šparoga te gastronomije. Crvenica se iskorištava uglavnom u ponikvama gdje je njen sloj najdeblji i to za uzgoj povrća za osobne potrebe, ali i voćnjake te nasade vinove loze i maslina na većim površinama izvan naselja. Cijela Istra poznata je po vrhunskim vinima i maslinovom ulju te nastoji održati tradiciju uzgoja ovih kultura. U toj se činjenici uočava turistički resurs i na području općine Barban, primjerice u obliku gastronomskog turizma, turizma na obiteljskom seljačkom gospodarstvu i slično.

Od životinjskog svijeta ističu se uglavnom domaće životinje. U većini domaćinstava mogu se pronaći životinje koje su tipične za cijeli prostor Istarske županije poput koza, ovaca, kokoši, svinja, krava. Također, na području Barbanštine ima 70 konja i 31 magarac kao kopitar koji se tradicionalno uzgaja u primorju, a ukupno je 2018. godine registrirano 34 vlasnika kopitara (14). Od divljih životinja na području općine Barban značajni su fazani, zečevi, kune, divlje svinje, srne i jeleni, a povezano s time postoji i lovačko društvo *Kamenjarka* Barban (15). Najveći turistički potencijal od životinjskih vrsti ima konj kao životinja koja se tradicionalno uzgaja u općini te koja je povezana s glavnom manifestacijom *Trkom na Prstenac* u sklopu konjičkog turizma te divlje životinje u sklopu lovnog turizma s obzirom na blizinu emitivnih država, ponajprije Italije.

3.2.4. Zaštićena kulturna baština

Kulturno-povijesnu baštinu čine pokretna i nepokretna kulturna dobra umjetničkog, povijesnog, arheološkog, paleontološkog, antropološkog i znanstvenog značaja. Ta dobra svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru. Kulturna baština u Hrvatskoj zaštićena je u sklopu Ministarstva kulture te se zaštićena kulturna dobra pronalaze u Registru kulturnih dobara. Na području općine Barban zaštićeno je 8 kulturnih dobara prikazanih u tablici 2.

Tab. 2. Zaštićena kulturna dobra općine Barban

Naziv dobra	Vrsta kulturnog dobra
Arheološko nalazište Stari Gočan (Gradina)	Nepokretno kulturno dobro
Arhitektonski sklop crkve sv. Nikole, palače Loredan (Župni dvor), Velih vrata (zapadna gradska vrata) i četverokutne kule i Malih vrata	Nepokretno kulturno dobro
Crkva sv. Antuna	Nepokretno kulturno dobro
Crkva sv. Ivana Krstitelja (sv. Ivanac nad Rašom)	Nepokretno kulturno dobro
Crkva sv. Jakova	Nepokretno kulturno dobro
Crkva sv. Margarete	Nepokretno kulturno dobro
Konjička igra <i>Trka na prstenac</i>	Nematerijalno kulturno dobro
Tradicijska pučka igra <i>Pljočkanje</i>	Nematerijalno kulturno dobro

Izvor: 16

Arheološko nalazište Stari Gočan nalazi se na uzvisini između općine Barban i općine Svetvinčenat. Na lokalitetu su vidljivi ostaci prapovijesne gradine eliptična oblika s obrambenim zidom od velikih kamenih blokova, a pretpostavlja se da se u 4. stoljeću počelo graditi utvrđenje sa zidinama i četvrtastim kulama te većom kulom u centru. Nadalje, izvan zidina istražena su dva sakralna objekta koja datiraju u predromaniku i romaniku. Arhitektonski sklop crkve sv. Nikole, palače Loredan, Velih vrata, četverokutne kule te Malih vrata dominira naseljem Barban, a nastao je na mjestu srednjovjekovnog kaštela uništenog u 14. stoljeću. Crkva sv. Antuna romanička je crkva, a nalazi se također u Barbanu. Zidana je pravilno klesanim kamenom i prekrivena krovom od kamenih škrlja, a unutrašnjost krasi freske. Crkva sv. Jakova jednobrodna je gotička crkva, izduženog pravokutnog tlocrta te ravnog začelja. Crkva sv. Margarete također datira iz 15. ili 16. stoljeća, jednobrodna je građevina pravokutnog tlocrta. Crkva sv. Ivana Krstitelja jednobrodna je romanička građevina, međutim izvana i iznutra ožbukana je debelim slojem cementne žbuke koja joj je umanjila spomeničku vrijednost (16). Jasno je kako se sva kulturna dobra ne mogu turistički valorizirati, niti je to potrebno, stoga se mogu istaknuti ona dobra koja se u smislu turističke valorizacije spominju u prostornim planovima te na službenim stranicama Turističke zajednice Općine Barban, a to su: Arhitektonski sklop te crkva sv. Antuna i crkva sv. Jakova u kojima se mogu pronaći glagoljski zapisi i freske.

Konjička igra *Trka na prstenac* uvrštena je na popis nematerijalne kulturne baštine Hrvatske 2016. godine. Organizira se svake godine u kolovozu po uzoru na viteško

nadmetanje priređivano za crkveni katolički blagdan Duhova s kraja 17. i početka 18. stoljeća te privlači posjetitelje iz cijele Istre, a i šire. *Pljočkanje* je stara pučka pastirska igra kojom su pastiri kratili vrijeme čuvajući stoku. Igra je slična boćanju, ali se igra plosnatim kamenjem (16).

3.2.5. Manifestacije

U općini Barban, ali i u cijeloj Istarskoj županiji manifestacije su nezaobilazni dio turističke ponude. Manifestacije su često povezane s kulturnim identitetom određene općine ili grada, ali uglavnom imaju regionalno ili lokalno značenje. Prednost manifestacija jest činjenica što se održavaju tijekom cijele godine čime utječu na mogućnost produljenja turističke sezone, a na njima se i promoviraju običaji i tradicionalna kultura te imaju promotivni, obrazovni i rekreacijski karakter.

Najpoznatija manifestacija koja se održava u općini Barban jest *Trka na Prstenac* o kojoj će više biti riječ u nastavku rada. Tijekom cijele godine u općini se organiziraju manifestacije lokalnog i regionalnog karaktera. *Fešta smokve i smokvenjaka* održava se od 2006. godine u rujnu te u svom središtu ima smokvu, kulturu koja od davnina uspijeva na ovom području. Posjetitelji manifestacije mogu vidjeti, kušati i kupiti proizvode od smokava te se upoznati s brojnim mogućnostima korištenja smokve. Sve to prezentiraju proizvođači proizvoda od smokava kojih se svake godine odaziva sve više. S obzirom da se u sklopu manifestacije organiziraju predavanja, promocije i izložbe, osim omogućavanja gurmanskog doživljaja, podiže se i svijest o važnosti ove tradicionalne mediteranske kulture (17).

Mala smotra folklora Istarske županije jest smotra folklora na kojoj nastupaju djeca te se time pokazuje važnost njegovanja tradicije. Susret harmonikaša *Zasvirimo u Barbanu* održava se od 2002. godine te okuplja veliki broj harmonikaša iz cijele Istarske županije. Uz harmoniku se svira i na drugim instrumentima, a nastupaju izvođači svih generacija. Nadalje, od 2008. godine održava se i susret *Kantajmo i svirimo po staroj užanci* na kojem se okupljaju lokalni svirači i pjevači tradicionalne glazbe te se nastoji očuvati stari običaj koji je nekad bio glavni izvor zabave na selu (17).

Treba naglasiti i *Regatu Barbanske rivijere* koja se održava u Raškom zaljevu sa startom i ciljem u uvali Blaz. Organizator je pulski Jedriličarski klub *Delfin*, a pokrovitelji su Općina Barban te Turistička zajednica Općine Barban. Regata okuplja tridesetak jedriličarskih posada te ima potencijal daljnjeg napretka i etabliranosti kao važne regate.

Također, zadnjih nekoliko godina održava se i biciklistička utrka *Jug na dva kotača* u suradnji sa susjednim turističkim zajednicama gdje se jedna od utrka održava i na području Barbanštine (17).

Organizira se još niz lokalnih manifestacija, poput *Smotre vina Općine Barban*, *Smotre maslinovih ulja*, *Izložbe gljiva* kao i proslava *Dana sela* koja je svaka specifična; u svakom selu posebno slavi se određeni svetac, tradicija, običaj... Nadalje, organiziraju se i zajednička pješaćenja jednom od uređenih staza na području općine, primjerice u sklopu *Izložbe gljiva*, pješaćenje *Putem gljiva* ili pješaćenje stazom Sv. Martina za Martinje (17).

3.2.6. Kultura života i rada

Na području općine Barban djeluje nekoliko udruga koje se bave očuvanjem običaja i tradicije. Ističe se *Kulturno-umjetničko društvo Barban*, osnovano 1976. godine, a članovi sudjeluju na brojnim folklornim manifestacijama, baštine stare napjeve, svirke i plesove, valoriziraju čakavski dijalekt Barbanštine te upoznavaju širu javnost s običajima ovoga kraja. U prosjeku, KUD nastupa na dvadesetak manifestacija godišnje, a ističu se *Mađunarodna smotra folklora u Zagrebu*, *Vinkovačke jeseni*, *Smotra folklora Na Neretvu misečina pala* itd. Sudjeluju i na manifestacijama u inozemstvu poput *Festivala folklora podunavskih zemalja* u Mađarskoj, *Međunarodnom festivalu folklora* u Italiji te na drugim manifestacijama u Austriji, Danskoj, Njemačkoj, Sloveniji, Bosni i Hercegovini itd. (18).

Društvo Trka na Prstenac osnovano je 1998. godine, a bavi se organizacijom i promocijom *Trke na Prstenac*, skrbi o uzgoju i održavanju konja, skrbi o korištenju, održavanju i upravljanju objekata te suradnjom s drugim društvima, ustanovama i udrugama te tijelima lokalne i regionalne samouprave (19).

Nadalje, na području općine postoji nekoliko desetaka obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koji se bave proizvodnjom meda, vina, maslinovog ulja, sireva, mlijeka, ali i rukotvorina izrađenih od kamena ili drva koji služe za poslove u poljoprivredi, kao suveniri ili nakit. Općina Barban ima jedinstveni suvenir u obliku naušnice *Barbanski rančin* koja je pronađena na Barbanštini, a u literaturi se spominje lokalitet Gradina što ukazuje na postojanje starohrvatske nekropole kojoj se ne zna točna lokacija. Naušnica je pripadala nošnji slavenskog seljačkog stanovništva. U suradnji Arheološkog muzeja Istre, Općine Barban i Turističke zajednice općine Barban izrađene su nosive naušnice prilagođene današnjici u više dimenzija i od više materijala, a cilj je promovirati *Barbanski rančin* kao

autohtoni i arheološki suvenir karakterističan upravo za ovo područje. Uz naušnice, kupac dobiva i knjižicu s osnovnim podacima o suveniru (20).

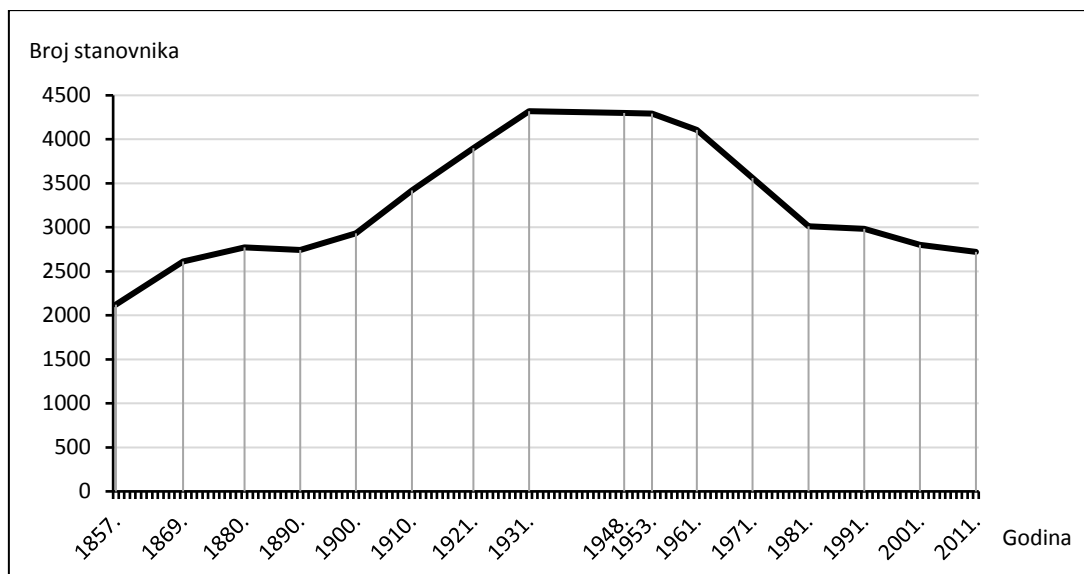
U rujnu 2017. godine na području općine Barban, u naselju Grandići otvoren je prvi muzej, *Vinski muzej – 100% made in Grandići by Johan and Matija*. Smješten je u staroj kamenoj kući koja je netaknuta ostala oko 300 godina, a u njemu su izloženi stari alati i predmeti koji dočaravaju kako se nekad živjelo i radilo na Barbanštini, primjerice kako se pripremalo vino, kuhala rakija, ali i spremali drugi proizvodi. Glavni cilj muzeja jest očuvanje i širenje tradicionalnih vrijednosti i običaja ovoga kraja (21).

Način života lokalnog stanovništva odraz je svih elemenata prikazane turističke atrakcijske osnove jer su na selu ljudi ovisni o prirodnim obilježjima te se onda društvena obilježja jako nadovezuju na prirodna. Upravo u načinu života uviđa se temelj za razvoj selektivnih oblika turizma te se treba raditi na očuvanju tog načina života kako bi se Barbanci isticali i privlačili turiste u njihov rodni kraj.

3.3. Stanovništvo kao čimbenik razvoja turističke destinacije

Površina općine Barban iznosi 94,1 km², a prema Popisu stanovništva iz 2011. godine broji 2721 stanovnika stoga gustoća naseljenosti iznosi 29 st./km² (1). Uspoređujući s Istarskom županijom, Barbanština zauzima 3,3 % površine i sudjeluje s 1,3 % stanovništva. Općinsko središte Barban najveće je naselje s 221 stanovnikom, a ujedno je i jedino polu-urbano naselje i područni centar te se u njemu nalaze funkcije koje zadovoljavaju gotovo sve životne potrebe stanovništva: trgovine, ambulanta, banka, poštanski ured, benzinska pumpa, osnovna škola, vrtić, knjižnica, ljekarna kao i ugostiteljski objekti. U još nekoliko većih naselja u općini nalazi se trgovina s prehrambenim proizvodima.

Kretanje broja stanovnika Barbana odgovara većini ruralnih područja u Hrvatskoj. U razdoblju do Drugog svjetskog rata, broj stanovnika je rastao zbog općeg napretka gospodarstva, poboljšanja kvalitete života, produljenja životnog vijeka itd. Barban gubi stanovništvo od razdoblja nakon Drugog svjetskog rata zbog procesa intenzivne industrijalizacije i urbanizacije, a time i deagrarizacije i deruralizacije. Od Popisa stanovništva 1953. godine pa do Popisa 2011. godine izgubljeno je gotovo 40 % stanovništva (sl. 5).

Sl. 5. Kretanje broja stanovnika općine Barban od 1857. do 2011. godine

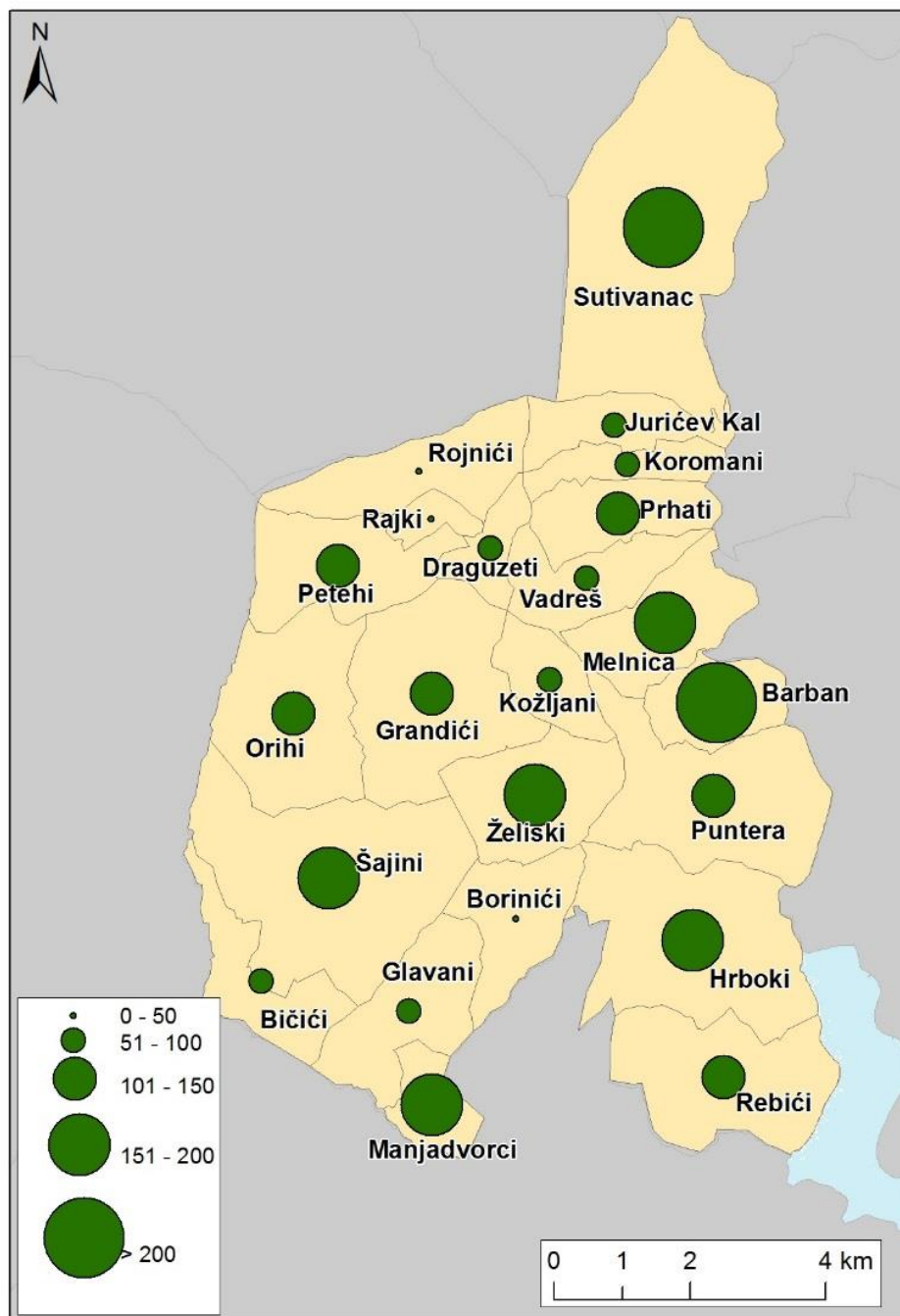
Izvor: 1, 22

Prirodni pad razlog je ukupnog pada broja stanovnika i zadnjih godina stoga se postavlja pitanje na koji način potaknuti stanovništvo da imaju više djece, a također važno je zadržati i privući mlado stanovništvo inovacijama, novim radnim mjestima i društvenim sadržajima kako bi kvaliteta života stanovnika bila veća te bi održivost općine bila moguća. Broj stanovnika u općini Barban smanjio se i u zadnjem međupopisnom razdoblju od 2001. do 2011. godine.³ Trećina naselja bilježi porast broja stanovnika, dok ostala naselja bilježe manji ili veći pad broja stanovnika (1). Međutim, prošlo je već godina od posljednjeg popisa pa se situacija od tada izmijenila. Naime, zadnjih desetak godina raste broj školske djece pa su se u školi formirali i dodatni razredni odjeli pa su se npr. informatički kabinet i knjižnica preuredili u uobičajene učionice, u školskoj zgradi sagrađenoj prije 12 godina. Također, treba spomenuti i podatak kojim raspolaže župnik s obzirom da na selu ima dobar uvid u demografsko stanje, naime, u 2018. godini, župnik je obavio 50 krštenja, a 30 sprovoda. Mogli bi se zaključiti kako je trend pada broja stanovnika usporen (Orlić, 2018).

Broj stanovnika po naseljima s obzirom na njihovu veličinu relativno je pravilan (sl. 6). Naime, površinom manja naselja uglavnom imaju i manji broj stanovnika, dok su ona

³ U interpretaciji ovih podataka treba imati na umu kako postoji metodološka razlika u provedbi ovih popisa jer 2001. godine metodološke preporuke UN-a nisu dosljedno provedene pa su u ukupno stanovništvo Hrvatske bile uključene i osobe u inozemstvu koje su tamo boravile duže od godinu dana, a imale su „tijesnu gospodarsku, prometnu i učestalu vezu s kućanstvom i obitelji u Republici Hrvatskoj (češći ili rjeđi posjeti, uzdržavanje članova obitelji, stalna komunikacija itd.)“. U popisu 2011. godine prvi put se uvodi namjera odsutnosti/prisutnosti kao dodatni kriterij za uključivanje ili isključivanje osoba u ukupno stanovništvo (Živić i dr., 2014).

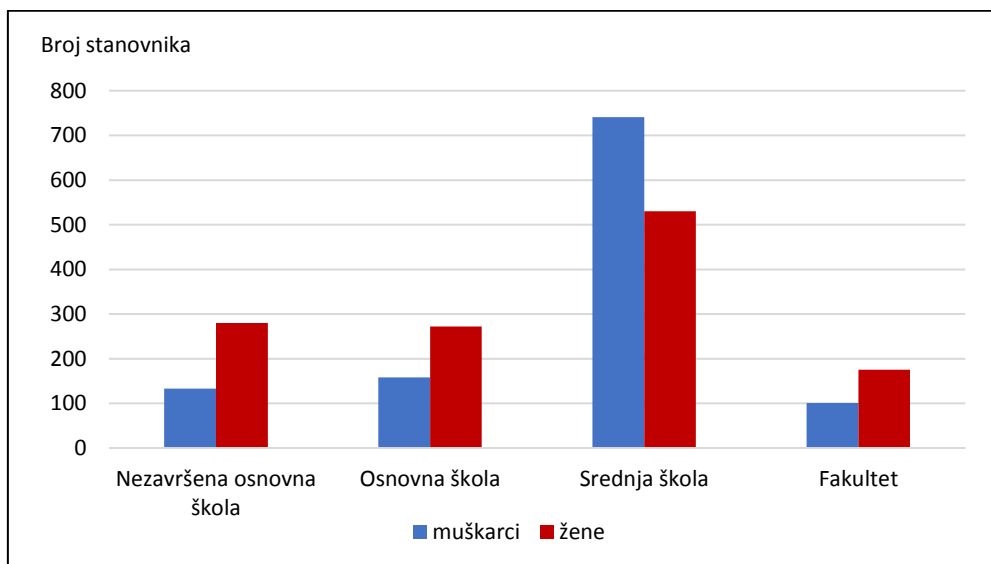
površinom veća i mnogoljudnija. Iznimka je središte općine, naselje Barban koje je površinom relativno malo, ali ima veliki broj stanovnika. Naselje s najvećim brojem stanovnika je Sutivanac, a s najmanje stanovnika naselje Rajki. Valja naglasiti i kako su prema Popisu stanovništva iz 2011. godine dostupni podaci na razini statističkih naselja te su tako i prikazani na slici 4, svako statističko naselje sastoji se od više manjih naselja te ukupno na području općine imamo 74 naselja.

Sl. 6. Broj stanovnika po statističkim naseljima općine Barban 2011. godine

Izvor: 1

Važno je prikazati i obrazovnu strukturu (sl. 7) koja je ključna za razvoj gospodarstva, posebno za korištenje novih tehnologija u industriji i poljoprivredi te u turizmu i uslužnim djelatnostima. Važnost obrazovanja ističe se i u Strategiji razvoja općine Barban te se razvoj ljudskih resursa postavlja kao jedan od prioriteta (23). U Barbanu prevladava stanovništvo sa završenom srednjom školom gdje je veći udio muškaraca. Najmanji je udio visokoobrazovanog stanovništva u kojem ipak dominiraju žene. Kako se navodi u Strategiji, Barban je premala sredina za organizaciju srednjoškolskog obrazovanja, međutim ulaže se u izgradnju i opremanje novog vrtića. Osnovnoškolska nastava izvodi se u novoj zgradi od 2006. godine dokad se nastava izvodila u dvije stare zgrade, a nastava nižih razreda odvijala se i u dvije smjene. Općina Barban pomaže studentima stipendiranjem redovnih uspješnih studenata i studenata iz obitelji slabijeg imovinskog stanja. Također, potiče se bavljenje sportom svih dobnih skupina (23).

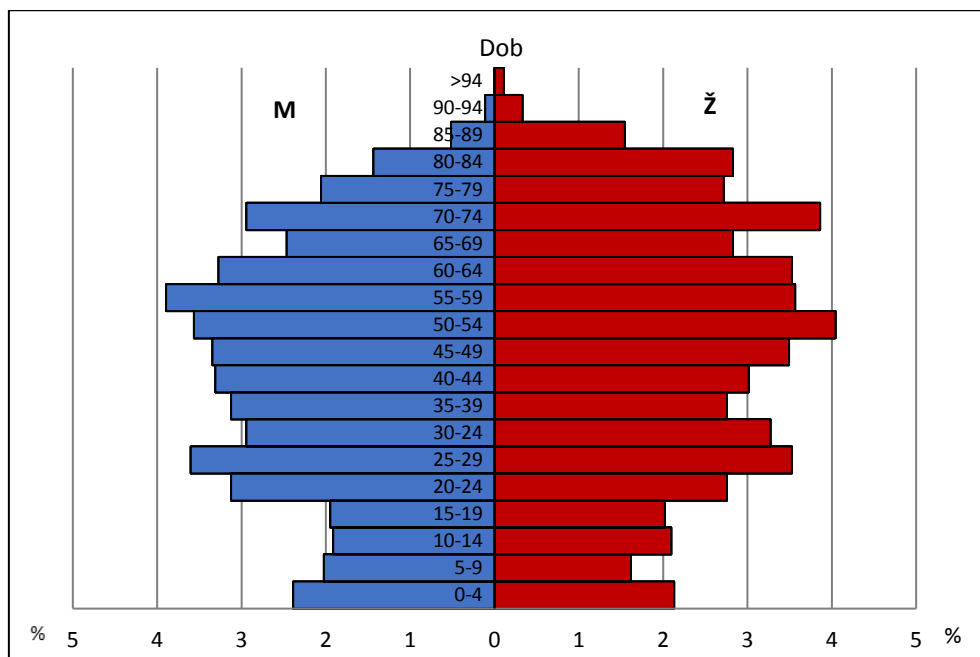

Sl. 7. Obrazovna struktura stanovništva starog 15 i više godina 2011. godine

Izvor: 1

Dobno-spolna struktura stanovništva odgovara regresivnom tipu te je Barban u fazi demografskog starenja (sl. 8). Udio stanovništva starijeg od 65 godina je 25 %, a mladog stanovništva (do 14 godina) je 13 %. S obzirom da je veliki udio starog stanovništva, njima je nužno osigurati adekvatnu pomoć, stoga Barban u suradnji s općinama Marčana i Svetvinčenat provodi program pomoći u kući za starije osobe. Nadalje, s obzirom da javni prijevoz ne postoji, prijevoz starijih osoba iz okolnih naselja u Barban, gdje su liječnik, stomatolog, banka, pošta, trgovina itd., nastoji se organizirati školskim autobusima koji djecu voze u školu, kad ima mjesta i potrebe (Orlić, 2018). Žene dominiraju u starijoj

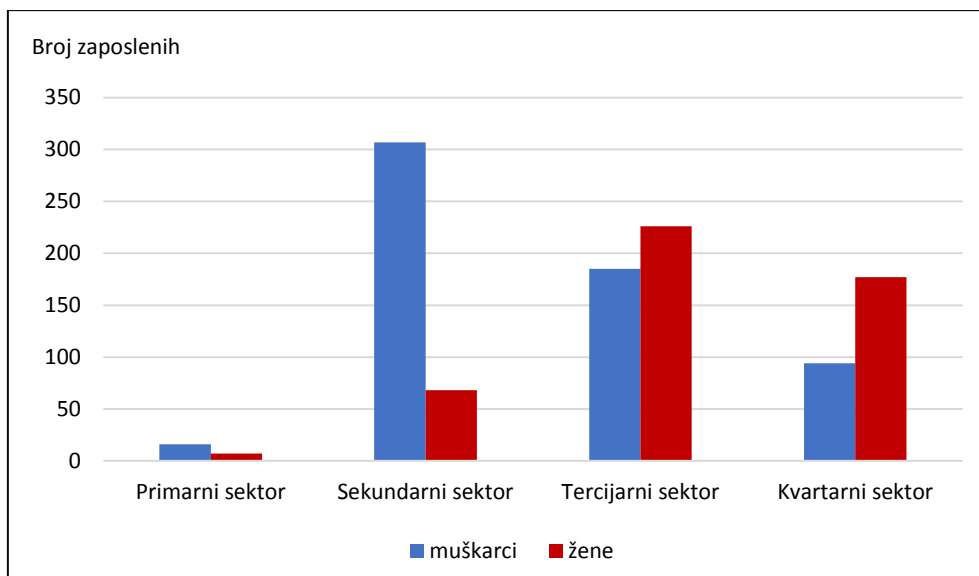
životnoj dobi, a nešto je više mladih muškaraca 20-24 godine što se može povezati s obrazovnom strukturom i protumačiti odlaskom žena na fakultet, a ostankom mladih muškaraca koji završavaju srednju školu i odmah se zapošljavaju. Kod mladog stanovništva primjetan je najveći udio beba i djece do 4 godine što je pozitivan pokazatelj, a kasnije se isti primjećuje i u porastu broja djece u vrtiću i u osnovnoj školi (24).

Sl. 8. Dobno-spolna struktura stanovnika općine Barban 2011. godine

Izvor: 1

Što se tiče zastupljenosti sektora djelatnosti u ekonomskoj strukturi 2011. godine (sl. 9), ona izgleda ovako: III-II-IV-I. Najveći broj stanovnika zaposlen je u tercijarnom sektoru, a to su uglavnom djelatnosti vezane uz trgovinu i prijevoz. Veći udio zaposlenih muškaraca u sekundarnom sektoru rezultat je slabije obrazovne razine muškog stanovništva, odnosno to su uglavnom muškarci sa završenom srednjom školom. U kvartarnom sektoru prevladavaju žene, uglavnom zaposlene u školstvu. Najmanje zaposlenih je u primarnom sektoru (5 %).

Sl. 9. Socio-ekonomska struktura stanovništva općine Barban 2011. godine

Izvor: 1

Postoji mogućnost zaposlenja većeg broja stanovnika u primarnom sektoru s obzirom na veliki broj obradivih, ali zapuštenih zemljišta, i to ponajprije u djelatnostima povezanim s maslinarstvom, vinogradarstvom i drugim tradicionalnim istarskim proizvodima koji su već prepoznati kao visokokvalitetni. Proizvodnja se nastoji potaknuti kroz brojne manifestacije na kojima se promoviraju domaći proizvodi, a i međusobno se povezuju vlasnici OPG-ova i drugi poljoprivrednici. Potiče se i razvoj malog i srednjeg poduzetništva, posebno u poduzetničkoj zoni gdje se od 2011. godine otvaraju obrti i pogoni tvornica te se tamo zapošljava sve veći broj stanovnika Barbana, ali i okolnih općina. Kao glavna djelatnost tercijarnog sektora promovira se turizam, a svake se godine otvara sve veći broj smještajnih kapaciteta pa se turizam i razvija, samo još uvijek bez jasnih ciljeva i strategije. Potiče se i razvoj agroturizma čime bi se produljila turistička sezona, a i kako bi stanovništvo imalo razlog više za obrađivanje zemlje i proizvodnju domaćih proizvoda (23).

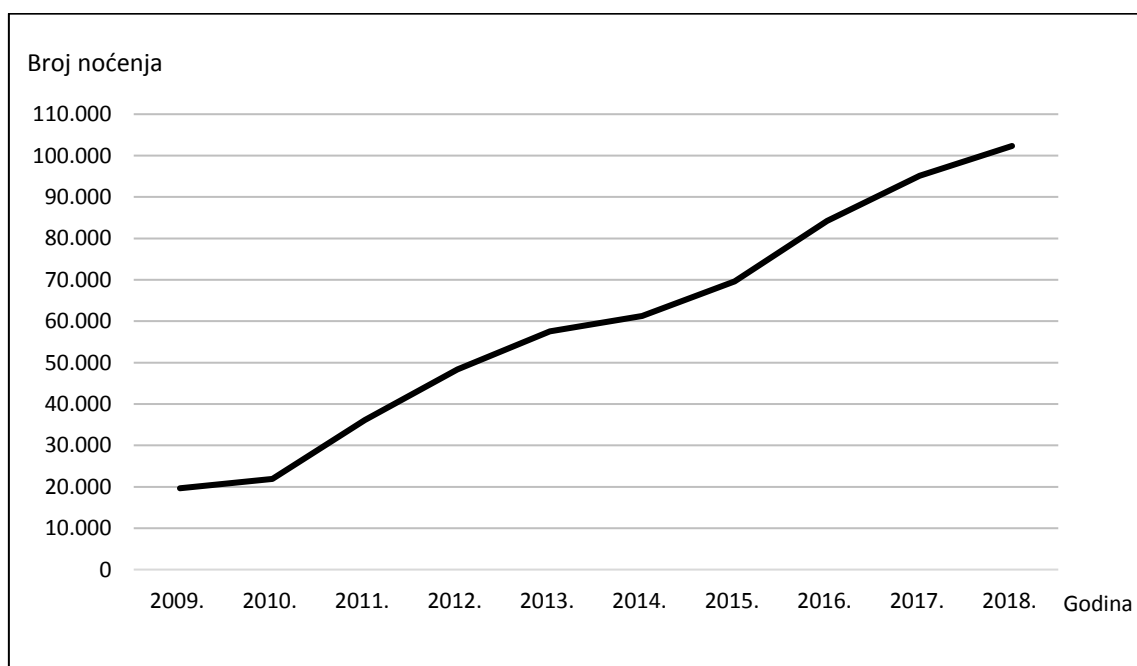
Bez stanovništva u ruralnom području neće biti moguć daljnji razvoj ruralnog turizma s obzirom da je jedna od glavnih atrakcija u ruralnom prostoru lokalni identitet koji je, naravno, ovisan o lokalnom stanovništvu. Stoga je nužno i dalje raditi na poboljšanju demografske situacije i privlačenju mladog stanovništva otvaranjem radnih mjesta upravo u turizmu te malom i srednjem poduzetništvu čiji se proizvodi također mogu plasirati u turizmu.

4. Razvoj turizma u općini Barban

Ruralni turizam u Hrvatskoj planski se počeo razvijati 1990-ih godina dok se u općini Barban turizam razvija od početka 2000-ih godina. Barban je 2008. godine proglašen turističkim mjestom te je osnovana turistička zajednica, a broj turističkih dolazaka i noćenja bilježi se od 2009. godine. Osim s razvojem ruralnog turizma u Hrvatskoj, razvoj je povezan i s promocijom potencijala ruralnog turizma u Istarskoj županiji kao i trendova u suvremenom turizmu u kojem turisti sve više traže posebnije odmore. Također, s obzirom na razvijenost turizma u županiji, dio turista koji su boravili u obalnim destinacijama počeli su posjećivati, a zatim i boraviti u unutrašnjosti Istre (Sarjanović, 2004).

4.1. Turistički promet

Svake godine općina Barban bilježi sve veći broj turista (sl. 10), a takav ubrzani razvoj turizma povezan je svakako s općim pozitivnim trendovima u turizmu u cijeloj državi i županiji. Broj noćenja u 10 godina povećao se za više od pet puta te je premašena brojka od 100.000 noćenja. U strukturi posjetitelja dominiraju strani turisti - najviše iz Njemačke (67 %), Austrije (8 %), Nizozemske (4 %) i Belgije (3 %). Na temelju strukture posjetitelja te njihovih želja i potreba također se treba osmišljavati turistička ponuda.

Sl. 10. Kretanje broja turističkih noćenja u općini Barban

Izvor: 25

U turističkim dolascima i noćenjima prisutna je izrazita sezonalnost. Uspoređujući 2017. i 2018. godinu, u obje godine više od 65 % svih noćenja ostvareno je za vrijeme srpnja i kolovoza. U rujnu turisti ostvaruju oko 11 % noćenja, a uspoređujući svibanj i lipanj ovih dviju godina, primjetan je rast udjela noćenja u svibnju 2018. (7,2 %) u odnosu na isti mjesec 2017. (2,8 %), međutim smanjio se udio noćenja u lipnju 2018. (12,5 %) u odnosu na lipanj 2017. godine (17,2 %). U ostalim mjesecima zabilježen je vrlo mali broj dolazaka i noćenja, iako se i taj broj povećava u zadnjih 10 godina (tab. 3).

Tab. 3. Broj noćenja turista u općini Barban po mjesecima od 2009. do 2018. godine

MJESEC	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
SIJEČANJ	0	0	25	72	182	97	110	406	96	174
VELJAČA	0	0	94	11	6	65	197	122	57	143
OŽUJAK	16	101	117	76	236	42	163	392	221	467
TRAVANJ	486	440	592	499	429	867	660	453	1.348	1.120
SVIBANJ	1.070	969	746	2.256	4.567	1.877	3.912	5.543	2.620	7.349
LIPANJ	2.928	2.343	5.075	5.666	5.848	9.141	7.675	10.072	16.350	12.782
SRPANJ	5.451	6.580	10.506	14.010	16.064	15.445	20.485	26.377	29.161	31.944
KOLOVOZ	6.941	8.175	14.201	18.588	21.248	24.044	26.339	29.297	32.574	34.956
RUJAN	2.288	2.718	3.884	5.789	7.362	8.827	8.995	10.048	10.678	11.358
LISTOPAD	443	379	809	769	1.011	542	653	1.224	1.421	1.766
STUDENI	20	95	44	241	259	78	93	96	254	262
PROSINAC	0	114	156	384	334	164	301	229	316	404
UKUPNO	19.643	21.914	36.249	48.361	57.546	61.189	69.583	84.259	95.096	102.725

Izvor: 25

Ukoliko se turistički promet pogleda na nižoj razini, ističe se nekoliko naselja koji bilježe najveći broj noćenja, to su prvenstveno Rebići, Orihi i Manjadvorci koji broje više od 10.000 noćenja u 2018. godini. Zatim su tu Rojnići, Melnica, Šajini, Grandići, Hrboki i Puntera s više od 5000 noćenja, dok naselja Barban, Bičići, Glavani, Jurićev Kal, Koromani, Kožljani, Rajki, Sutivanac, Vadreš i Želiski bilježe 1000-5000 noćenja, a ostala naselja (Borinići, Draguzeti, Petehi i Prhati) bilježe manje od 1000 noćenja. Usporedi li se turistički promet s brojem stanovnika naselja, ističu se mala naselja - Rajki koji po Popisu 2011. godine broje 8 stanovnika u 2018. godini bilježe 149 dolazaka, odnosno 1475 noćenja te Rojnići koji imaju 42 stanovnika, a 1206 dolazaka te 9056 noćenja. Od većih naselja ističu se Prhati koji broje 142 stanovnika, a 72 dolazaka (679 noćenja) i Petehi koji sa 103 stanovnika ugošćuju 39 turista koji ostvare 345 noćenja (sl. 6, tab. 4). Objašnjenje rezultata u Rajki i Rojnići pronalazi se u činjenici kako vlasnici smještajnih jedinica ne stanuju u tim

naseljima, dok se stanovnici naselja Prhati i Petehi nisu upustili u iznajmljivanje turistima. Rezultati drugih naselja relativno su proporcionalni s njihovim brojem stanovnika.

Tab. 4. Dolasci i noćenja turista po naseljima općine Barban⁴

Naselje	Dolasci	Noćenja
Barban	272	2265
Bičići	221	2373
Borinići	31	364
Draguzeti	66	495
Glavani	439	3987
Grandići	678	6854
Hrboki	621	6331
Jurićev Kal	148	1572
Koromani	182	1866
Kožljani	210	2177
Manjadvorci	1515	10.535
Melnica	853	8223
Orihi	1667	11.305
Petehi	39	345
Prhati	72	679
Puntera	789	5542
Rajki	149	1475
Rebići	1267	12.231
Rojnići	1206	9056
Sutivanac	341	3045
Šajini	750	7549
Vadreš	234	2048
Želiski	124	1094

Izvor: 25

4.2. Smještajni kapaciteti

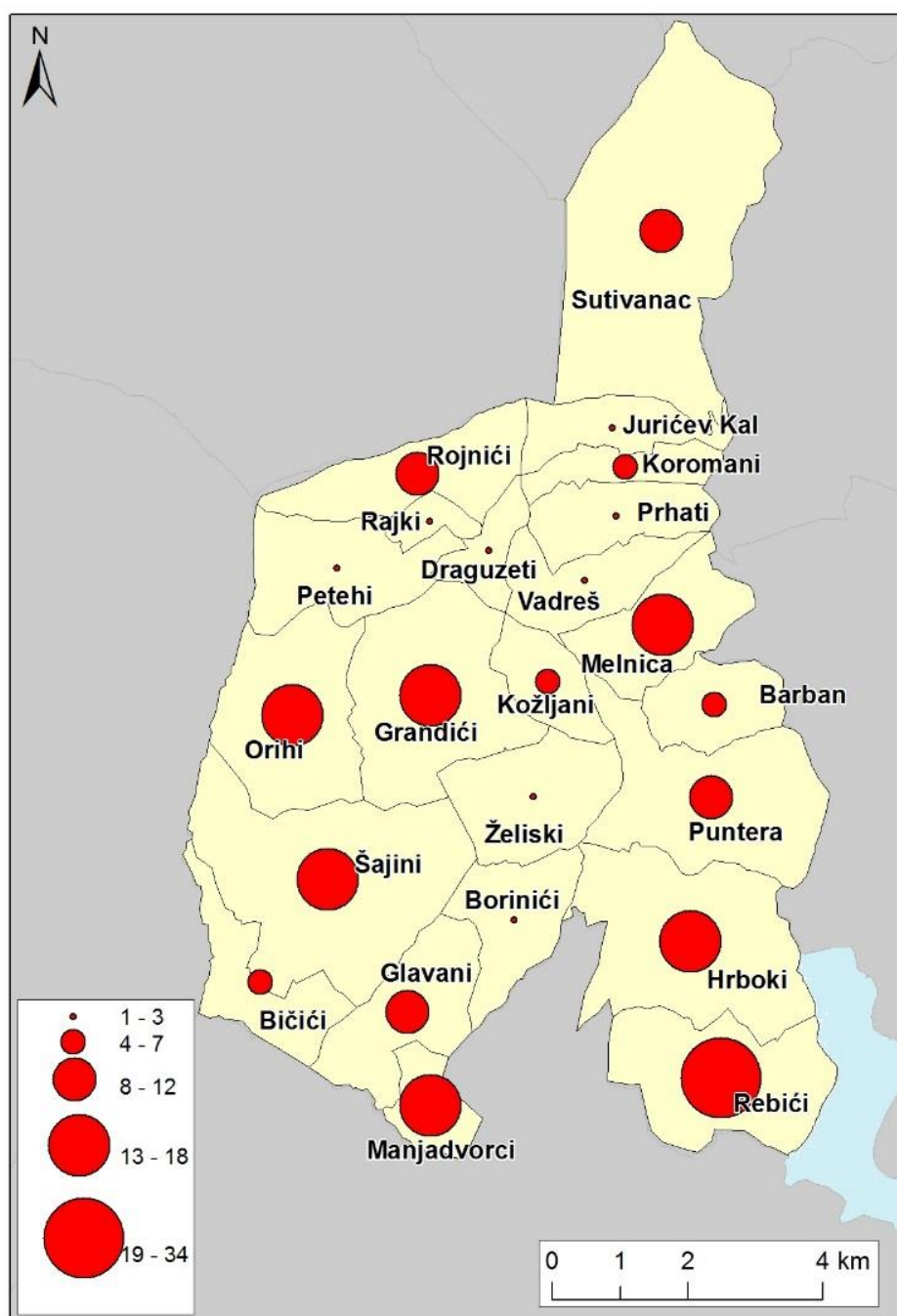
Kako su prve godine razvoja turizma u općini polučile odlične rezultate te se bilježi sve veći broj turista, tako se i stanovništvo sve više upušta u iznajmljivanje turistima. Naime, stanovnici iskorištavaju stare kuće ili poljoprivredne zgrade i obnavljaju ih ili pak iskorištavaju slobodno mjesto na zemljištu pa grade kuće za odmor. Pri tome se ipak nastoji sačuvati ruralni identitet pa se kuće uređuju u tradicionalnom arhitektonskom stilu, ali, naravno, uvijek ima izuzetaka. Gotovo u svakom naselju evidentirano je nekoliko kuća za odmor, apartmana i sl., naselja su generalno uređenija, a poboljšava se i sama infrastruktura

⁴ Podaci se odnose na razdoblje od 1.1.2018. do 13.11.2018. godine

naselja za koju se brine općina, a sve s ciljem boljeg funkcioniranja turizma. Razvoj ove djelatnosti u općini Barban stoga se ogleda i u fizionomiji naselja, a broj smještajnih kapaciteta raste iz godine u godinu.

Broj iznajmljivača po naseljima prikazan je na slici 11 te je primjetno da, logično, turistički promet slijedi smještajne kapacitete. Sveukupno je u 2018. godini registrirano 216 iznajmljivača što je porast za 23 % u odnosu na 2017. godinu kad je bilo 176 iznajmljivača. Kao naselja s najvećim brojem iznajmljivača ističe se naselje Rebići koje broji čak 34 iznajmljivača te naselja s oko 15 iznajmljivača (Grandići, Hrboki, Manjadvorci, Melnica, Orihi, Šajini). Sveukupno općina Barban broji 1815 ležaja (1380 ležaja, 435 pomoćnih ležaja) što je također porast u odnosu na prošlu godinu i to za 28 %. Usporedimo li s brojem stanovnika općine koji je po Popis 2011. godine iznosio 2721 stanovnika, broj smještajnih kapaciteta je velik, a samim time i sezonski pritisak na prostor. Broj ležaja po naseljima odgovara broju iznajmljivača, iako ima primjera u kojima jedan iznajmljivač iznajmljuje više smještajnih objekata. Naselja koja raspolažu s najvećim brojem ležaja su: Rebići s 244 ležaja,⁵ Manjadvorci raspolažu s 223 ležaja, Šajini sa 150, Orihi sa 148, Grandići sa 142 ležaja, Rojnići sa 131, Melnica sa 118, a Hrboki sa 107. Najmanji broj ležaja imaju naselja Prhati - 4 i Borinići – 6 (25).

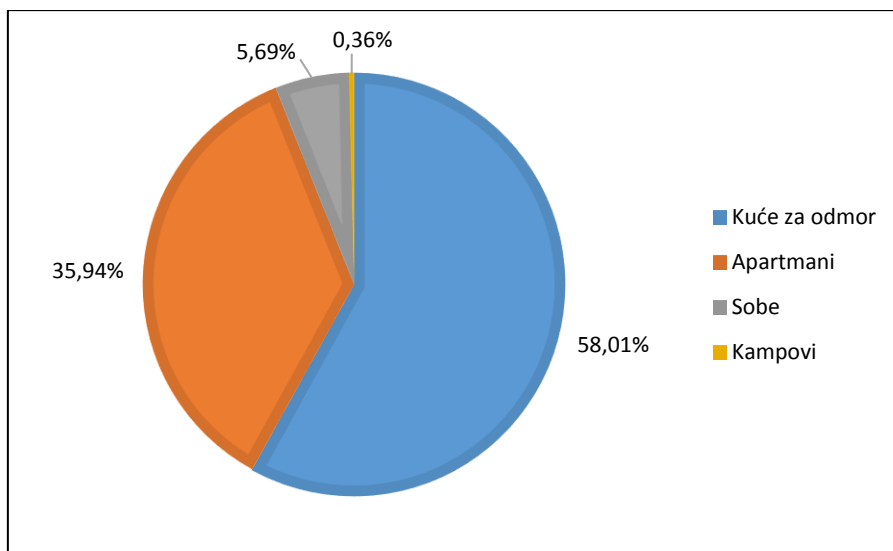
⁵ Za usporedbu, Rebići imaju 133 stanovnika po Popisu iz 2011. (1).

Sl. 11. Broj iznajmljivača po naseljima općine Barban 2018. godine

Izvor: 25

Smještajnih jedinica u općini Barban 2018. godine ukupno je 281, a prevladavaju kuće za odmor i apartmani (sl. 12). Nema nijednog hotela, a jedini kamp otvoren je 2018. godine.

Sl. 12. Struktura smještajnih jedinica u općini Barban 2018. godine

Izvor: 25

Treba spomenuti i kategorizaciju navedenih smještajnih jedinica koja se dijeli na zvjezdice (dvije, tri, četiri ili pet) i sunca kojima se označuje opremljenost turističko-seljačkih obiteljskih gospodarstava. Kod kuća za odmor najveći je broj onih kategoriziranih s 3 zvjezdice, zatim onih s 4 zvjezdice, 4 su kuće kategorizirane kao najviše kategorizacije (5 zvjezdica), a još 4 kuće imaju 2 zvjezdice. Kod apartmana dominira onih s 3 zvjezdice te nema nijednog apartmana s 5 zvjezdice. Kod soba najviše ima onih kategoriziranih s 4 zvjezdice. Na području općine Barban samo je jedno registrirano turističko-seljačko gospodarstvo koje nudi smještaj u apartmanu s 3 sunca te u kampu također kategoriziranim s 3 sunca (25). Službeno, nema nijednog hotela, međutim jedna vila koja se u ovoj kategorizaciji dijeli na 6 soba s 4 zvjezdice nudi sadržaje kao i hotel: smještaj, restoran, enoteku, *wellness* itd. (26).

4.3. Ruralni turizam u općini Barban

Iz prethodno navedenih saznanja o turističkom prometu i smještajnim kapacitetima, vidljivo je kako je ruralni turizam zaživio na području općine Barban te se razvija rastućim trendom. Važno je ipak napomenuti kako u Barbanu još nema agroturizma te se usluge uglavnom baziraju na smještaju ili prehrani, ali još nije došlo do njihove integracije.

Na području Barbanštine razvija se nekoliko selektivnih oblika turizma. U prvom pogledu to je avanturistički turizam⁶ koji se razvija na temelju nekoliko atrakcija koje nude aktivnosti takvog tipa. *Glavani park* adrenalinski je park u naselju Glavani, otvoren je tijekom cijele godine te stalno zapošljava 4 radnika dok ih sezonski zapošljava još desetak. Posjetiteljima nudi atrakcije poput triju ruta na različitim visinama na kojima se prelaze različite igre, ljudskog katapulta, *zip-linea*, 11 metara visoke ljuljačke, stijene za penjanje i sl. Također, u *Glavani parku* povremeno se održavaju i koncerti i druge vrste zabava (27). *Istra Adventure* bavi se profesionalnom organizacijom ranih avanturističkih tura po cijeloj Istri, a sjedište im je u naselju Draguzeti. Nude brojne programe s *quadovima*, *buggyjima*, kajacima, čamcima, džipovima itd. te su mogući individualni, grupni ili *team-building* aranžmani (28). Važno je reći kako *Glavani park* i *Istra Adventure*, zajedno s još *Ranchom Barba Tone*, nude zajednički organizirane programe te posjetitelji u jednodnevnom ili višednevnom programu mogu isprobati više različitih avanturističkih atrakcija. Također, u program je uključena i konoba *Vorichi* u naselju Orihi čime je osigurana i gastronomska ponuda. Sve navedene atrakcije zajednički se promoviraju i na turističkim sajmovima te predstavljaju objedinjenu ponudu avanturističkog turizma općine Barban.

Nadalje, uređeno je i nekoliko turističkih staza za pješaćenje, biciklizam i jahanje. Svaka staza tematski je osmišljena ovisno o prirodnom lokalitetu kraj kojeg se prolazi, prirodnim namirnicama koje se putem mogu pronaći ili svecima. To su staze: pješačko-biciklistička staza *Putem šparuga* oko naselja Prhati, pješačko-konjička staza *Putem gljiva* u okolini naselja Draguzeti, pješačko-konjička staza *Putem izvora* koja prolazi uz nekoliko izvora vode kraj naselja Hrboki, pješačka staza *Putem mlinova* kod Sutivanca koja prolazi kraj mlinova na rubnom dijelu Raške doline, zatim pješačko-biciklistička staza Sv. Martina oko naselja Bičići i Orihi te pješačko-biciklistička staza *Putem špilja* koja prolazi kraj nekoliko špilja u općini Barban i susjednoj općini Žminj. Sve staze označene su informativnom pločom, međutim turistička zajednice općine ih ne promovira već se neke od njih mogu pronaći na internetskoj stranici *Istra outdoor*.⁷ S tim u vezi, na Barbanštini postoji i jedna biciklistička staza duljine 33 km (29).

⁶ Avanturistički turizam definira se kao selektivni oblik turizma kojemu je temelj visoka razina aktivnosti s mnogo rizika i uzbuđenja, a od sudionika zahtjeva fizičku i psihičku pripremljenost (Demonja i Ružić, 2010).

⁷ *Istra outdoor* je odjel koji djeluje u sklopu Istarske razvojne turističke agencije, a koji radi na razvoju cikloturizma i outdoor turizma na prostoru Istarske županije. Rad podržava i sufinancira Turistička zajednica Istarske županije zajedno s lokalnim turističkim zajednicama. Dijelovi *Istra outdoor*a su *Istra trails*, *Istra bike* i *Istra climbing* (29).

Može se zaključiti kako se ruralni turizam općine Barban temelji na aktivnom odmoru, rekreaciji što je i logično s obzirom da ne postoje primjerice kulturno-povijesne znamenitosti koje bi turisti mogli posjećivati, osim samog razgleda Barbana ili drugih naselja. Svakako valja naglasiti i kako turisti koji su smješteni na Barbanštini i dalje većinu vremena posvećuju kupališnom turizmu na obali općine Barban ili drugdje u Istri što je također logično s obzirom da dolaze za vrijeme ljetne sezone.

5. Konjički turizam u općini Barban

Glavni fokus ovog rada je na konjičkom turizmu stoga se u ovom poglavlju predstavlja trenutačna ponuda konjičkog turizma u općini Barban koju čine brojni jahaći programi te atrakcije kulturne baštine vezane uz tradiciju bavljenja konjima. Najveći doprinos ovom radu te uvid u trenutno stanje i daljnje perspektive razvoja konjičkog turizma u općini Barban imalo je vlastito istraživanje. Ono je obuhvatilo anketno istraživanje među turistima koji su u ljeto 2018. godine odsjeli na području Barbanštine te intervjuiranje ključnih dionika konjičkog turizma. Rezultati istraživanja obrađeni su i predstavljeni u ovom poglavlju.

5.1. Ponuda konjičkog turizma

Jahanje se kao dio konjičkog turizma na području općine Barban nudi u sklopu jahaćih programa u dva rekreacijska centra, a to su *Ranch Barba Tone* i *Liska Adventure Riding & Istra Horse Trekking* te se njihova ponuda predstavlja u nastavku. Njihovi programi pružaju mogućnost povezivanja kulturne baštine s prirodnom baštinom. U ponudu konjičkog turizma ubraja se i nematerijalno kulturno dobro konjička igra *Trka na prstenac* te nova atrakcija *Centar za posjetitelje Barban* o čemu će se više reći u nastavku poglavlja.

5.1.1. Jahanje

Konjički turizam smatra se i dijelom avanturističkog turizma, a kao jedan od glavnih aktera konjičkog turizma u općini Barban ističe se rekreacijski centar *Ranch Barba Tone*. Nalazi se u naselju Manjadvorci, s radom je počeo 2001. godine, a nudi razne aktivnosti s konjima koje posjetitelji biraju ovisno o njihovim željama, fizičkoj spremi, iskustvu itd. Osmislili su 10-ak različitih izleta s konjima kojima se prolazi kroz razne dijelove Barbanštine i okolice, svaki je drugačiji, prilagođen početnicima i/ili iskusnijim jahačima, u trajanju od nekoliko sati, u različito doba dana i godine. Tako posjetitelj može dočekati ili ispratiti Sunce na konju, jahati za vrijeme punog Mjeseca, razgledati špilje na konju ili se kupati s konjima. U određene izlete uključena je i vožnja brodom, ručak u restoranu ili odmor u kafiću pa je ponuda zaista objedinjena. Nude se i vikend ture koje obuhvaćaju dva dana jahanja. Izvan ljetne sezone moguće je upisati školu jahanja u trajanju od 10 sati te naučiti osnove terenskog jahanja. Organiziraju i ljetne i zimske jahaće kampove za djecu i mlade gdje se nude zabavni sadržaji i druženja s konjima, kroz igru, rad i jahanje u društvu vršnjaka

iz Hrvatske i inozemstva. Sudionici svakodnevno jašu u manježu⁸ i na terenu te odlaze na jedinstvene izlete. Spavanje je također uređeno na ranču, u vlastitim šatorima ili čvrstim objektima. U sklopu zimskih kampova radi se i obuka za polaganje jahaće dozvole i licence za daljinsko jahanje. Na ranču postoji i terapijsko jahanje uz educirane voditelje programa izvan ljetne sezone. Osim turističkih aktivnosti, ovdje se trenira konjički sport u sklopu konjičkog kluba *Istra* koji je izrazito uspješan klub s pobjedama u ekipnim i individualnim prvenstvima zadnjih 10-ak godina. Uz stručno osoblje, pripremaju i same konje za natjecanje i socijalizaciju. Nadalje, u sklopu ranča nudi se i pansion za konje gdje vlasnici svoje konje mogu smjestiti na jedan dan, tjedan ili godinu. Nudi se naravno i smještaj za turiste u šatorima i sjeniku na ranču, u apartmanima ili u kampu (30).

U naselju Hrboki također je moguće baviti se aktivnostima s konjima i to u sklopu *Liska Adventure Riding & Istra Horse Trekking* koji djeluju od 2016. godine. Nude terensko jahanje, plivanje s konjima te škole jahanja s licenciranim vodičima. Programi, a i sami konji, također su prilagođeni početnicima i iskusnijim jahačima. Orijentirani su isključivo na konjički turizam gdje se u proljeće i jesen održavaju škole jahanja i duža terenska jahanja, a ljetno je rezervirano za rekreativno terensko jahanje i plivanje s konjima (31).

5.1.2. Trka na prstenac

Općina Barban s konjičkim je turizmom povezana i kulturnom baštinom. Konjička igra *Trka na prstenac* najznačajnija je barbanska manifestacija, zaštićena je kao nematerijalno kulturno dobro te je jedna od najpoznatijih istarskih ljetnih manifestacija. Najstariji zapisi o održavanju *Trke na prstenac* potječu iz 1696. godine čijim se održavanjem i viteškim nadmetanjem nadopunjavao sajam povodom slavlja katoličkog blagdana Duhova, te se time privlačio veći broj posjetitelja. Tad ju je organizirala mletačka obitelj Loredan pod čijom je vlašću bio Barban, no zbog raznih teritorijalnih previranja koja su uslijedila na ovom prostoru ubrzo se prestala održavati. Povjesničari su u 20. stoljeću istraživali prve trke na prstenac te su njihovi rezultati objavljeni, a na temelju tih podataka studenti okupljeni u *Klubu studenata Istre „Mate Balota“* u Zagrebu te članovi sportskog društva Barban i drugi barbanski aktivisti u suradnji s Katedrom Čakavskog sabora rekonstruirali su *Trku na prstenac*. Predstavljena je u kolovozu 1976. godine na *Istrijadi* otkad se održava svake godine pretposljednog vikenda u kolovozu (32).

⁸ Manjež je velika prostorija ili ograđeni vanjski prostor za obučavanje konja u jahanju.

U *Trci na prstenac* sudjeluje 10 do 16 konjanika te svaki od njih ima svog kopljonošu, a svi su odjeveni u tradicionalnu barbansku nošnju. Cilj igre je unutar 12 sekundi u galopu prijeći stazu dugu 150 metara i kopljem pogoditi prstenac koji se sastoji od dva koncentrična kruga, spojena tako da prstenac ima 5 polja. Pogodak u sridu (sredinu) nosi tri punta (boda), u otvor iznad sride dva punta, ispod sride jedan punat, a pogodak desno ili lijevo od sredine nosi pola punta, a trči se tri trka. Pogodak i broj punti potvrđuje časni sud pred kojeg konjanik, nakon otrčanog trka, treba dojahati i spustiti prstenac.

Trka na Prstenac lokalnom stanovništvu pruža osjećaj identiteta i povezanosti s prošlošću, ukorijenila se u zajednicu te se tradicija održava i prenosi na mlade generacije. Danas *Trka* nije samo način očuvanja tradicije i kulture već je postala i prava atrakcija koja objedinjuje konjaništvo i sportski duh. Osim same *Trke na Prstenac* koja se održava u nedjelju, u sklopu ove manifestacije organizira se još i prednatjecanje *Trka na viticu* u subotu s istima pravilima, ali malo manje formalnosti. Naravno, tu su i popratni kulturno-zabavni sadržaji poput sajma domaćih proizvoda, nastupa kulturno-umjetničkih društava, koncerata i slično (32).

5.1.3. Centar za posjetitelje Barban

Općenito u Barbanu ne postoji mjesto, osim turističke zajednice, gdje posjetitelj može saznati više o tradiciji, običajima ili *Trki na prstenac*, ne postoji tura kojom posjetitelj može vidjeti neke kulturne znamenitosti, saznati više o crkvama i freskama u njima itd. Iz tog razloga, općina Barban odlučila je napraviti *Centar za posjetitelje* koji će biti uređen i opremljen prije sezone 2019. godine. *Centar* se uređuje u staroj povijesnoj palači Loredan na barbanskoj placi, a zamišljen je kao izložbeni prostor s multimedijским dvoranama gdje će se posjetitelji upoznati s povijesti mjesta, barbanskim spomenicima, kulturom, narodnom nošnjom, običajima te naravno *Trkom na prstenac*. Upravo *Trka* je glavni motiv koji će se u *Centru* predstavljati jer je već sami hodnik kojim se ulazi u dvorane uređen kao trkaća staza oblikovana prstenima, a na kraju je prstenac. U prvoj dvorani predstavlja se povijest i pravila *Trke na prstenac*, u drugoj dvorani prikazivat će se audio i video sadržaji o povijesti mjesta, spomenicima, gastronomiji i sl. Zadnja dvorana bit će uređena za okupljanje većeg broja ljudi i za prezentacije.

Ovaj *Centar za posjetitelje* tek će postati dio turističke ponude Barbana, a s obzirom da je najveći motiv koji se proteže kroz cijeli centar *Trka na prstenac*, bit će to i dio ponude

konjičkog turizma. Također, u centru će biti i suvenirnica gdje će se posjetiteljima nuditi autentični suveniri barbanskog kraja (Slijepčević, 2017).

5.2. Rezultati anketiranja

U sklopu izrade ovog diplomskog rada, tijekom kolovoza, rujna i listopada 2018. godine među turistima na području općine Barban provedeno je anketno istraživanje. Cilj istraživanja bio je istražiti strukturu, stavove i navike turista koji su odsjeli na Barbanštini. Osim pitanja o njihovim motivima dolaska, aktivnostima kojima se bave i slično, postavljena su i pitanja kojima se htjelo saznati koliko su turisti upoznati i zainteresirani za ponudu konjičkog turizma. Anketa se sastojala od 16 tematskih pitanja te sedam pitanja za utvrđivanje sociodemografskog profila te je prevedena na engleski i njemački jezik (prilog 1). Istraživanje se provodilo u uredu Turističke zajednice Općine Barban, ugostiteljskim objektima u Barbanu, trgovini u naselju Orihi te po smještajnim jedinicama u naseljima Bateli, Bičići, Dobrani, Frkeči, Grabri, Hrboki, Ivanošići, Melnica, Orihi, Rebići te stanciji Palijon. Anketno istraživanje provedeno je neprobabilističkim prigodnim uzorkom na ukupno 84 punoljetna ispitanika.

5.2.1. Struktura ispitanih turista

Struktura anketiranih turista istražila se ispitujući spol ispitanika, njihovu dob, državu stanovanja, najvišu završenu školu, dužinu boravka u općini Barban, vrstu boravka (npr. samostalno, s partnerom, s obitelji itd.) te planiranu potrošnju po osobi. Ispitano je ukupno 84 turista, gotovo jednake zastupljenosti oba spola (žene 49 %, muškarci 51 %), a prevladavali su turisti starosne skupine 35-54 godine s 50 %, zatim mladi turisti od 18-24 godine s 18 %, turisti i dobne skupine 25-34 godine s 15 %, iz dobne skupine 55-64 godine s 13 % te je najmanje turista bilo onih starijih od 65 godina (4 %). Sukladno i statistici turističkog prometa u kojem dominiraju turisti iz Njemačke, najviše je anketiranih turista bilo upravo iz te države (63 %). Zatim slijede Nizozemci sa 7 %, turisti iz Austrije, Belgije, Italije te Sjedinjenih Američkih Država sa po 5 % dok su ostali ispitanici bili još iz Hrvatske, Španjolske, Ujedinjenog Kraljevstva, Danske, Francuske i Portugala. Ispitana je i obrazovna struktura turista gdje je ispitano najviše onih sa završenom srednjom školom (37 %), zatim onih sa završenom višom školom (32 %), s fakultetom (17 %), s magisterijem ili doktoratom znanosti (11 %) te sa završenom osnovnom školom (4 %). Nadalje, važno je bilo saznati i koliko se turisti zadržavaju na Barbanštini, stoga je postavljeno pitanje o dužini boravka gdje

je najviše odgovora bilo 14 dana (43 %), zatim 7 dana (30 %), 10 dana (14 %), 13 dana (4 %), dok je ostatak ispitanika boravio od samo 1 do čak 42 dana. Najviše ispitanika, njih 63 %, u Barban je došlo u obiteljskom aranžmanu, njih 12 % s prijateljima, a 11 % s partnerom, a bilo je i onih koji su došli s obitelji i prijateljima (8 %), samostalno (4 %) te s grupom mladih (1 %). Kao posljednje pitanje iz „osobne kartice“ ispitanika bilo je ono o planiranoj potrošnji po osobi (bez smještaja) gdje je najviše ispitanika (49 %) reklo kako troši 25-50 eura dnevno, 24 % ispitanika planiralo je potrošiti do 25 eura dnevno, a 19 % od 50-75 eura dnevno, opciju 75-100 eura dnevno odabralo je 4 % ispitanika, više od 100 eura dnevno 5 % ispitanika.

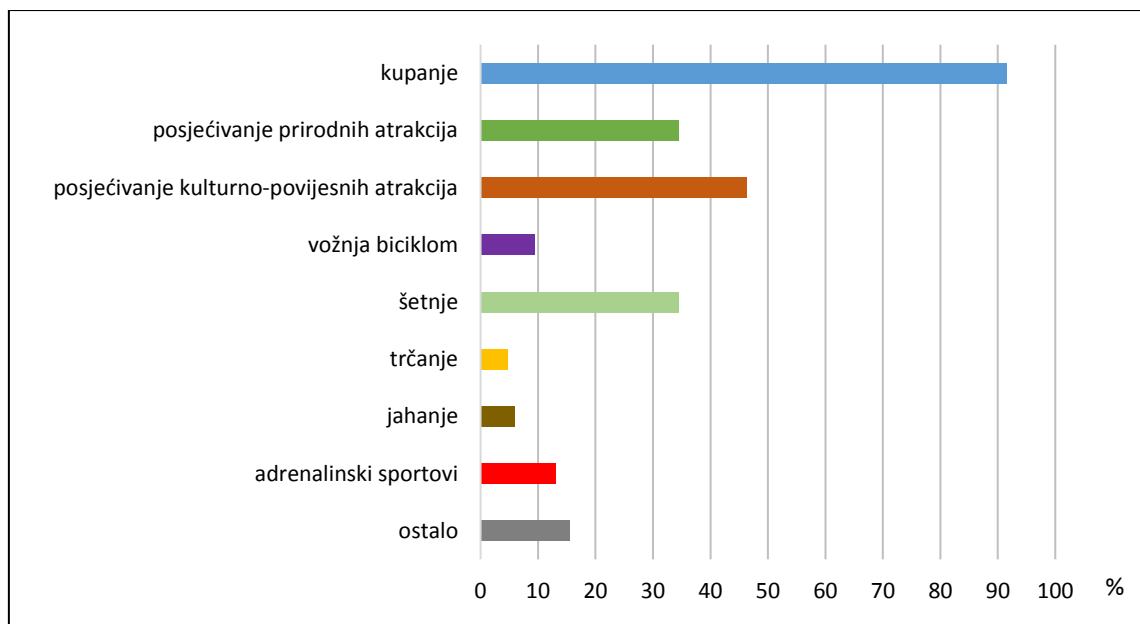
Može se zaključiti kako prosječan profil ispitanika odgovara turistu starosti 35-54 godine koji dolazi iz Njemačke, završio je srednju ili višu školu, putuje s obitelji i u destinaciji ostaje 14 dana te troši 25-50 eura dnevno.

5.2.2. Stavovi i navike turista

Nakon što se dobio uvid u profil prosječnog ispitanika, prikazat će se i njegovi stavovi i navike na turističkom putovanju. Ispitanici su trebali odabrati koju vrstu destinacija najčešće biraju za svoje turističko putovanje pri čemu je 50 % ispitanih turista odgovorilo kako najčešće biraju primorske destinacije, njih 40 % bira ruralne destinacije, a ostalih 10 % odlučuje se za urbane destinacije. U istraživanjima turističke potražnje, važna stavka je motivacija turista za odlazak na turističko putovanje. Ispitanicima je na ovo pitanje dozvoljena mogućnost odabira najviše dva odgovora iz razloga što se u izradi ankete te kratkom pilot istraživanju ispitanici nisu mogli odlučiti samo za jedan motiv. Najveći broj ispitanika (30 %) na ovom je pitanju kao dva glavna motiva odabrao „odmor i opuštanje“ te „nova iskustva i doživljaji“. Najzastupljeniji samostalni odgovor bio je također „odmor i opuštanje“ sa 19 %, a zastupljen je i u kombinaciji s drugim opcijama, npr. „rekreacija i sport“ te „upoznavanje kulture“. Sve u svemu, najveći broj ispitanika (82 %) kao jedan od motiva ili jedini motiv odabrao je „odmor i opuštanje“. Drugi najzastupljeniji motiv je „nova iskustva i doživljaji“ kojeg je izabralo 51 % ispitanika. Zatim je motiv „upoznavanje kulture“ s 18 %, 13 % ispitanika za jedan od motiva izabralo je opciju „rekreacija i sport“, dok je „posjet rodbini/prijateljima“ važan za 10 % ispitanika. Najmanje zastupljeni motivi su „zdravstveni razlozi“ i ostalo. Nadalje, ispitanici su odgovarali na pitanje u kakvom obliku smještaja borave, a rezultati pokazuju kako je njih 76 % bilo smješteno u kući za odmor, 14 % u apartmanu, 5 % smjestilo se kod prijatelja/rodbine, 4 % ispitanika boravilo je u vlastitoj

nekretnini, a 1 % u kampu. Nitko od ispitanika nije bio smješten u sobi ili hotelu. Zatim su turisti upitani koji im je ovo put da posjećuju općinu Barban, gdje se pokazalo kako je većina (72 %) ove godine prvi put boravila na Barbanštini, dok je podjednak broj ispitanika (14 %) u Barban došao 2. put ili pak 3. put ili više. Na pitanje vezano za razloge odabira Barbana kao turističkog odredišta, ispitanici su ponovno mogli birati najviše dva moguća odgovora. Najveći broj ispitanika (24 %) odabrao je kombinaciju „lokacija“ i „ponuda smještaja“. Pojedinačna opcija koju je odabrao najveći broj ispitanika, njih 48 %, je ponovno „lokacija“, dok je druga najodabiranija opcija (44 % ispitanika) „ponuda smještaja“. „Prirodne ljepote“ su također razlog zbog koje ispitanici odabiru doći u Barban, a tako se izjasnilo 29 % ispitanika, dok se za razlog „kultura i običaji“ odlučilo 11 % ispitanika, a za 7 % ispitanika je „ponuda aktivnosti“ bila presudna. Također, 4 % ispitanika istaknulo je svoje posebne razloge: „obitelj“, „cijena“ te „slučajno“.

Navike turista najbolje se iskazuju u aktivnostima kojima se inače bave na turističkom putovanju, stoga su na ovo pitanje ispitanici mogli odabrati koliko god su odgovora htjeli (sl. 13). Aktivnost koja definitivno dominira u odabiru ispitanika jest „kupanje“ koju upražnjava 92 % ispitanika. Pod ostalim aktivnostima ispitanici su naveli: „druženje s prijateljima“, „tenis“, „jelo“, „motociklizam“, „boravak na moru“, „obilazak gradova“, „čitanje Biblije“, „odmor“ i „uživanje“.

Sl. 13. Aktivnosti kojima se ispitanici najčešće bave na svojim putovanjima

Izvor: izradila autorica prema vlastitom anketnom istraživanju (kolovoz, rujan i listopad 2018. godine)

Zatim je postavljeno pitanje kojim se htjelo saznati koliko su turisti mobilni za vrijeme svog boravka na Barbanštini, pa je pitanje glasilo hoće li dnevnim izletima posjetiti i neke druge destinacije u blizini. Većina ispitanika, 76 % posjetilo je i druge destinacije dok je 24 % ispitanika boravilo samo na Barbanštini. Destinacije koje su ispitanicima bile najzanimljivije za posjetiti su zasigurno: Rovinj kojeg je posjetilo 50 % ispitanika, Pula u koju je izlet napravilo 46 % ispitanika, Poreč u koji je otišlo 15 % ispitanika te Rabac kojeg je posjetilo njih 10 %. Ostale destinacije koje su ispitanici posjetili su: Dvigrad, Labin, Medulin, Novigrad, Vodnjan, Vrsar; zatim prirodne atrakcije poput Nacionalnog parka Brijuni, Parka prirode Učka (Vojak), značajnog krajobraza Rta Kamenjaka i Limskog zaljeva; kao i destinacije van granica Istarske županije – Cres, Rijeka, Opatija, Postojnska jama, Nacionalni park Plitvička jezera, Venecija. Nadalje, ispitanici su odgovarali i na pitanje je li Barban jedina turistička destinacija koju su ispitanici na ovom putovanju odabrali za boravak na što je 93 % ispitanika odgovorilo kako neće mijenjati smještaj kako bi boravili u drugoj destinaciji. Ostalih 7 % ispitanika odgovorilo je kako su za vrijeme ovog putovanja bili smješteni i u drugim dijelovima Istre, Dubrovniku, Opatiji, Splitu, Zadru i Zagrebu; ali i u drugim državama Europe (Austrija, Nizozemska, Njemačka). Također, 48 % ispitanika reklo je kako će ponovno posjetiti Barban, 50 % ispitanika izjasnilo se s neutralnim „možda“ dok je 2 % ispitanika bilo odlučno kako neće ponovno posjetiti ovu destinaciju.

Prosječan profil ispitanog turista koji je u ljeto 2018. godine boravio na Barbanštini za svoju turističku destinaciju bira primorsku destinaciju, glavni motiv za njegov odlazak na turističko putovanje jest odmoriti se i opustiti te steći nova iskustva i doživljaje. Ispitanik je prvi puta na Barbanštini te je za svoj smještaj odabrao kuću za odmor, a razlog odabira upravo općine Barban jest lokacija te ponuda smještaja. Nadalje, ispitanik će svoj boravak iskoristiti za kupanje, posjećivanje kulturno-povijesnih znamenitosti i prirodnih atrakcija te šetnje i to, osim u Barbanu, i u obližnjim poznatim destinacijama poput Pule, Rovinja, Poreča. Općina Barban je ispitaniku jedina destinacija u kojoj će biti smješten te će ju najvjerojatnije ponovno posjetiti.

5.2.3. Informiranost i zainteresiranost za ponudu konjičkog turizma

Cilj sljedećeg sklopa pitanja bio je istražiti tržište za potrebe razvoja konjičkog turizma, ispitanici su pitani jesu li upoznati s ponudom konjičkog turizma na Barbanštini te zanimaju li ih uopće takve aktivnosti. Na pitanje koliko se često bave aktivnostima s konjima 75 % ispitanika odgovorilo je „nikad“, 14 % ispitanika takvim se aktivnostima bave „manje

od nekoliko puta godišnje“, „nekoliko puta godišnje“ konjima se bavi 6 % ispitanika, a njih 5 % boravi s konjima „nekoliko puta mjesečno“. Likertovom ljestvicom ispitana je zainteresiranost turista za aktivnosti s konjima i o gledanju smotri ili priredbi s konjima. Od 84 ispitana turista, 50 % njih odgovorilo je kako uopće nisu zainteresirani za aktivnosti s konjima (vrijednost 1 na ljestvici), 17 % ih nije zainteresirano za takve aktivnosti (vrijednost 2), 14 % ispitanika neodlučno je te nisu ni zainteresirani ni zainteresirani (vrijednost 3), 12 % je zainteresirano za takve aktivnosti (vrijednost 4), a 7 % ispitanika jako interesiraju aktivnosti s konjima (vrijednost 5). Što se tiče gledanja smotri i priredbi s konjima, 44 % ispitanika uopće ne interesira takva vrsta aktivnosti (vrijednost 1), 13 % ih nije zainteresirano (vrijednost 2), 14 % ih niti interesira niti ne interesira (vrijednost 3), dok je 17 % ispitanika izjavilo kako su zainteresirani (vrijednost 4) za gledanje smotri i priredbi s konjima, a 12 % ih je jako zainteresirano (vrijednost 5). Nadalje, na pitanje jesu li upoznati s mogućnostima bavljenja aktivnostima s konjima na Barbanštini 55 % ispitanika reklo je kako nisu upoznati, a ostalih 45 % znaju za tu mogućnost. Ispitanici su na pitanje jesu li sudjelovali u jahanju ili drugim aktivnostima s konjima za vrijeme svog boravka ovdje većinski odgovorili kako nisu (njih 69 %), 18 % odgovorilo je kako još nisu sudjelovali, a 13 % da jesu sudjelovali u jahanju ili drugim aktivnostima s konjima. Posljednjim pitanjem ispitanici su trebali napisati nešto o najpoznatijoj barbanskoj manifestaciji, *Trki na prstenac*. Međutim, njih 74 % ništa nije znalo reći o *Trki*, dok su ostali ispitanici (26 %) čuli su za *Trku na prstenac*, znaju što je to ili su ju ove godine posjetili. Pitanje je bilo otvorenog tipa pa su odgovori bili ovakvi: „jedinstveni događaj za Barban“, „sportska utrka“, „čuo sam za to prvi put prije dva dana, čini se zanimljivo“, „tradicionalna manifestacija“, „festival u Barbanu“, „jako zanimljiva utrka“, „jedino što znam je da je slična Alki“, „najveći viteški festival u Istri“, „upravo sam pročitao o njoj u brošuri iz turističke zajednice“, „posjetili smo *Trku*, bilo je odlično iskustvo“, „tradicionalna igra u kolovozu“, „tradicionalna utrka u kojoj je cilj pogoditi sridu“ itd.

Može se zaključiti kako prosječan profil ispitanika ove ankete odgovara osobi koja se nikad ne bavi aktivnostima s konjima te ju ne zanimaju aktivnosti s konjima niti gledanje smotri i priredbi s konjima. Nadalje, nije upoznat s mogućnošću bavljenja jahanjem i drugim aktivnostima s konjima na Barbanštini, neće se niti upustiti u takvu vrstu aktivnosti za vrijeme svog boravka te ne zna ništa o *Trki na prstenac*.

5.3. Rezultati intervjuiranja

Kako bi se dobile dublje spoznaje o trenutnom stanju konjičkog turizma na Barbanštini, kao i o daljnjim planovima i razvojnim perspektivama, provedeni su intervjui s ključnim akterima konjičkog turizma i tradicije konjogojstva i konjaništva u općini Barban.

Ranch Barba Tone pokazao se kao rekreacijski centar koji nudi najviše različitih aktivnosti s konjima, aktivni su i kao konjički klub, bave se i uzgojem drugih domaćih životinja i pružanjem smještaja te imaju višegodišnje iskustvo. Stoga je proveden intervju s vlasnikom *Rancha*, Zoranom Uravićem koji je ispričao kako je cijela priča s konjima započela te kako posao sada ide. U početku je konje držao iz ljubavi kako bi s obitelji jahao, nakon čega povećavaju broj konja i počinju se baviti terapijskim jahanjem te sin postaje prvi voditelj terapijskog jahanja u Istri. Zajedno s terapijskim jahanjem razvija se i rekreacijsko jahanje s turistima, a zatim se uključuju i u sport. Postepeno su razvijali kratke i duže programe rekreacijskog jahanja. Danas imaju ukupno 33 konja, od kojih je 25 ujahano što im otvara mogućnost organizacije velikih događaja poput *team-buildinga* za oko 150 ljudi dnevno. Za vrijeme sezone nude programe prilagođene ljudima svih dobi, od djece koja jašu pola sata do dužih cjelodnevnih programa dok u predsezoni i posezoni glavninu turista čine iskusniji jahači u dobi od 40 do 50 godina za koje se rade duži i višednevni izleti. Najviše turista dolazi im iz Njemačke, Nizozemske i iz skandinavskih zemalja. S obzirom na obujam posla, preko sezone zapošljavaju se studenti i učenici. Naglašava kako jako puno turista koji dolaze na *Ranch* traže dodatni smještaj, primjerice organiziraju dječje kampove pa roditelji traže smještaj te je to razlog što su ove godine pokrenuli i kamp s većim kapacitetom. Svoju ponudu promoviraju preko internetske stranice i distribucijom letaka po Hrvatskoj, a veliki broj turista došao je upravo kod njih zbog raznih međunarodnih sportskih natjecanja na kojima sudjeluju te se i ondje promoviraju preko poznanstava.

Aktivni su tako i u konjičkom sportu te naglašava kako je *endurance* jahačka disciplina s natjecanjima u Hrvatskoj započela upravo u Barbanu te je konjički klub *Istra* godinama vodeći u toj disciplini na razini Hrvatske, a osvajali su i brojna međunarodna natjecanja. Svake godine organiziraju *Croatia cup* u trajanju od tri dana na kojem se okupi veliki broj ljudi od samih natjecatelja, pratećih timova (logistike) te obitelji i prijatelja natjecatelja pa su i natjecanja dio turističke ponude. Također, iskustvom i dugogodišnjim radom s konjima u Manjadvorcima je istreniran sportski konj koji je danas, u vlasništvu Arapa, među 6 najboljih konja na svijetu. Bez obzira na brojne uspjehe u sportu, ne dobivaju

puno potpore, prema njegovom mišljenju, zbog dominacije sportova s loptom koji su puno popularniji pa zato i dobivaju veća sredstva. Drugi sportovi, uključujući konjički sport, tako ovise sami o sebi. Sugovornik je rekao i kako je Istra odlična lokacija za pripreme konja za natjecanja zbog blage klime pa tako jahači iz primjerice Austrije dolazi kod njih na pripreme za natjecanja za vrijeme zime dok je u Austriji snijeg, a ovdje i dalje povoljni uvjeti za treniranje.

Sugovornik vidi budućnost Barbana u konjičkom turizmu, ali na svom *Ranchu* ne planira uzimati još konja jer je s 25 konja najveće jahalište u Hrvatskoj te u budućnosti planira osmišljavanje još kvalitetnijih tura. Naime, turisti su zadovoljniji i vraćat će se ukoliko u turi dobiju cjelokupnu ponudu, od samog jahanja i boravka s konjima, preko razgleda atraktivnih lokaliteta, boravka u prirodi, ali i priča koje prate samu turu. Ističe važnost povezivanja i uspjeha kojeg postiže s povezivanjem s *Istra Adventure* i *Glavani parkom* te ističe mogućnost uvrštavanja sveukupno avanturističkog turizma u ponudu Barbanštine. Dodaje i kako je, iako se duži niz godina bavi konjima, za uspjeh u konjičkom turizmu potrebno puno duže razdoblje te kako čovjeku konj mora biti igra i intriga jer je to cjelodnevni i cjelogodišnji posao.

Saznanja o konjičkom sportu na Barbanštini dobivena su iz intervjua s voditeljima *Konjičkog centra* u Barbanu, Tenom i Maksimilijanom Rojničem, inače dugogodišnjim konjanikom *Trke na prstenac*. *Konjički centar Barban* osnovan je 2016. godine kad je otvorena škola jahanja te se bazira na treningu sportskih konja i sportskom jahanju. U rad *Centra* uključeni su vlasnici konja, ljudi koji treniraju jahanje te volonteri gdje se vlasnici brinu o hranjenju konja i održavanju *boxa*, a voditelji se brinu za treniranje. Sugovornici otkrivaju kako je glavna okosnica rada *Centra* dresurno i preponsko jahanje, dakle oni pripremaju mlade konje za početak suradnje s ljudima te ako se kod konja uvidi potencijal za dresuru ili skakanje u dogovoru s voditeljima *Konjičkog centra* ostaje u *Centru* i trenira se za utakmice. Također, treniraju i starije konje koji trebaju još priprema za napredovanje u sportu. S obzirom da u štali može boraviti samo 8 konja, i broj ljudi koji treniraju u *Centru* je mala. U radu *Konjičkog centra*, sugovornici se susreću s infrastrukturnim problemima jer štala nije ograđena pa konj može pobjeći, krov na štali je u lošem stanju, a pomoć od općine dobro bi im došla i u završnom dovršenju manježa s obzirom da gotovo sve vježbe izvode upravo tamo. Za sad im je općina pomogla zato što im je dala postojeću štalu na korištenje. Na pitanje o uključivanju u konjički turizam, odgovaraju kako za sada nemaju takvih

ambicija zbog nedostatka vremena i prostora za smještaj konja. Također, konji s kojima oni rade namijenjeni su isključivo za sport te bi uključivanje u turizam značilo nabavu konja pogodnih za takve aktivnosti kao i više ljudstva i angažmana za što trenutno nemaju resursa. Njihov cilj jest razvoj Barbana kao centra profesionalnog jahanja u Istri gdje se uzgajivači i vlasnici konja iz cijele Hrvatske s povjerenjem mogu obratiti za trening konja. Sugovornici su još istaknuli kako je i razvoj konjičkog sporta put ka razvoju konjičkog turizma te bi općina Barban zasigurno trebala razvijati taj oblik turizma iz razloga što postoji potražnja za tim aktivnostima te je to mogućnost prosperiteta općine.

Razgovor je proveden i s Matteom Rojničem, koji uzgaja nekoliko konja iz ljubavi prema tim životinjama te se ne bavi konjičkim turizmom. Odgovorio je na pitanja o stanju konjičke infrastrukture na Barbanštini, problemima s kojima se susreće u uzgoju konja te je dao svoje mišljenje o konjičkom turizmu. Rekao nam je kako ne postoje označene konjičke staze iako su one nekad bile označene, no to su uglavnom staze koje se koriste kao putevi kojima ljudi dolaze do svojih zemljišta i slično. Na taj način se ti putevi i održavaju te njima jašu oni koji za te puteve znaju. Osobno ne nalazi na previše problema oko uzgoja konja iako za uzgoj ove životinje ima puno više obaveza u odnosu na druge domaće životinje jer su osjetljivije i treba im puno više pažnje (npr. četkanje). Sugovornik kaže kako iz razgovora s drugim uzgajivačima konja saznaje kako imaju problema s nabavom i skladištenjem hrane iako on smatra kako to ne bi trebao biti veliki problem s obzirom da se nalazimo u ruralnom području te svatko ima poneko zemljište gdje se konj može hraniti. Na veće probleme nailazio je dok je s konjima bio u sportu kad su se pojavljivale ozljede kao kod svakog sportaša. Napominje kako u konjičkom sportu općina Barban treba financijski pomagati sportašima jer su troškovi konjičkog sporta visoki, a jahački uspjesi promocija su i za samu općinu. Sugovornik svoje konje ne želi koristiti za turističke svrhe jer uzgaja svoja dva konja iz vlastitog užitka. Također smatra kako za konjički turizam nije dovoljno samo imati konje i nuditi jahanje već je potrebno imati barem 10 konja i osmisлити posebnu priču oko aktivnosti, ali da je općini Barban takav oblik turizma potreban i da bi dobro uspijevao.

S općinskim načelnikom Daliborom Pausom proveden je razgovor o trenutnom stanju turizma na Barbanštini, planovima daljnjeg razvoja te o konjičkom turizmu. Načelnik nam je rekao nešto više o razvojnim perspektivama te oblicima ruralnog turizma na Barbanštini. Prema mišljenju sugovornika turizam u Barbanu je još u zamahu, a broj dolazaka i noćenja te smještajnih kapaciteta rast će i dalje. Lokalno stanovništvo otkrilo je

kako je iznajmljivanje turistima dobar sekundarni izvor zarade, time se bave sezonski te uglavnom nude samo smještaj. U Strategiji razvoja (23) spominje se sinergija poljoprivrede i turizma te poticanje razvoja agroturizma, no, kako načelnik kaže, za upuštanje u agroturizam stanovništvo nije spremno jer je puno teže raditi u poljoprivredi i sa životinjama ukoliko će to biti dio turističke ponude. Naime, uglavnom svi stanovnici koji se bave iznajmljivanjem, imaju i stalni posao dok bavljenje agroturizmom zahtjeva cjelogodišnji angažman. Također, osim volje, nedostaje i financija za upuštanje u veće projekte. Nadalje, s obzirom da se radi o maloj sredini gdje ne postoji turistički kontinuum te nema puno ljudi koji se bave isključivo turizmom, općini Barban nedostaje strategija razvoja turizma kao i određeni zaposlenik u općini ili turističkoj zajednici koji će se baviti isključivo razvojem turizma osmišljavajući nove sadržaje i promovirajući ih. Kao dobru priliku razvoja turizma, sugovornik vidi u međusobnom povezivanju stanovništva, odnosno da iznajmljivači preporučuju svojim gostima nekoga iz okolice tko ima svoje domaće proizvode ili preporuči određene aktivnosti koje se nude na Barbanštini iako lokalno stanovništvo još ne vidi potencijal i dobar utjecaj povezivanja. Dobar primjer povezivanja vidi u suradnji *Istra Adventure*, *Glavani parka*, *Rancha Barba Tone* i konobe *Vorichi* koji se zajedno promoviraju, imaju zajedničke programe, odlaze na turističke sajmove te tako jedan drugog guraju naprijed.

Mišljenje načelnika te općenito općine je da Barbanu nedostaje priča na temelju koje će se isticati te se potencijal uviđa u *Centru za posjetitelje Barban* koji je u završnoj fazi i čeka otvorenje. U razgledu *Centra*, načelnik otkriva kako će ovo biti mjesto gdje će posjetitelj dobiti kompletnu informaciju o Barbanu, naime sveobuhvatno će se prikazati tradicija *Trke na prstenac* (pravila, povijest, sudionici, slavodobitnici itd.), ali i povijest Barban te drugi običaji poput tradicionalne pripreme hrane ili izgleda narodne nošnje. Uređuju se vrlo interaktivni, efektni i fleksibilni sadržaji u obliku video i audio materijala, a velika atrakcija, dodaje, zasigurno će biti simulator *Trke na prstenac* gdje će biti sedlo, 3D naočale i koplje pa će posjetitelj imati dojam kao da je on konjanik koji upravo juri prema prstencu. Načelnik dodaje kako će se u *Centru* zaposliti djelatnik koji će biti zadužen za djelovanje centra, ali i općenito turizma na Barbanštini. Naime, planira se osmisлити barbanski paket u kojem će posjetitelj moći razgledati *Centar*, sudjelovati u vođenoj turističkoj turi po Barbanu i prisustvovati treningu za *Trku na prstenac*. Izvan ljetne sezone, u *Centru* se planira održavanje zavičajne nastave za učenike jer je Barban, osim po tradiciji *Trke na prstenac*, i povijesno vrlo karakterističan s obzirom da se nalazio na granici nekadašnje Mletačke

republike i Austro-ugarske monarhije. *Centar za posjetitelje Barban*, prema mišljenju sugovornika, predstavljat će promociju, obrazovanje te financijsku injekciju u turizam Barbana.

Što se tiče razvoja konjičkog turizma, sugovornik smatra kako se ide u dobrom smjeru, *Ranch Barba Tone i Liska Adventure Riding* već nude aktivnosti konjičkog turizma, radom *Konjičkog centra* u Barbanu promovira se i sam konjički sport, ima i puno malih uzgajivača konja, a organiziraju se i državna i međunarodna konjička prvenstva na Barbanštini. Planira se uređenje nove konjičke staze od naselja Puntera prema dolini Raše, a na pitanje o izgradnji hipodroma koji se spominje u Strategiji razvoja, sugovornik navodi kako je to nerealan i megalomanski projekt neadekvatan za ovakvu malu sredinu te se u Strategiji navodi kako se financiranje istog planira iz fondova Europske unije međutim ne navodi se kako je općinski proračun premalen za uopće prijavljivanje takvog projekta.

Na pitanje o tome zašto turisti odabiru Barbanštinu za svoj odmor, načelnik odgovara kako je lokacija i povezanost Barbana dobra te turisti sve manje žele boraviti na prenapučenoj obali. Ono što smatra velikim potencijalom je i način života na selu, stoga u općini nastoje poticati ljude da se i dalje bave tradicionalnim obrtima, uzgajaju domaće životinje i obrađuju zemlju jer je to posebnost koja se gostima treba nuditi. Što se tiče brendiranja turističke destinacije, načelnik ističe kako to nastoje učiniti na temelju *Trke na prstenac* te navodi primjer Svetvinčenta koji se brendirao na temelju *Srednjovjekovnog festivala* kojeg organiziraju. *Centar za posjetitelje* vidi kao korak naprijed u brendiranju Barbana kao „grada“ *Trke na prstenac*.

Gospodin Paus je ujedno i predsjednik *Društva Trka na prstenac* te je rekao kako je njihov glavni zadatak organizacija i promocija *Trke na prstenac*, broje 50ak članova, međutim u samoj organizaciji sudjeluje malo ljudi. Nedostaje osoba koja će imati vremena posvetiti se isključivo promociji *Trke* te smatra da je to razlog slabe informiranosti turista o *Trki na prstenac*. Svake godine *Trku na prstenac* posjeti između 5000 i 7000 ljudi.

6. Rasprava

Iz provedene inventarizacije turističkih resursa općine Barban, jasno je kako su oni izrazito povoljni za razvoj ruralnog turizma. Turističkogeografski položaj u turistički najrazvijenijoj županiji Hrvatske, blizina emitivnih tržišta i dobra cestovna povezanost preduvjeti su za razvoj turizma u ovoj općini. Na temelju trendova u turizmu gdje sve veći značaj imaju ruralne destinacije, odmaknute od obalne prenapučenosti, Barban također bilježi pozitivne trendove uz porast broja smještajnih kapaciteta te turističkih dolazaka i noćenja. Očuvana priroda, raznolik reljef, umjereno-topla klima (*Cfa*), brojne manifestacije kojima se baštini način života te *Trka na prstenac* kao nematerijalno kulturno dobro po kojoj je Barban poznat, privlačne su turističke atrakcije. Bez ljudi turizam se ne može razvijati, stoga opasnost predstavljaju loši demografski trendovi u kojima Barban gubi stanovništvo te nedostaje mladih obrazovanih ljudi koji mogu utjecati na razvoj turizma inovativnijim pristupom. Stoga je nužno poraditi na zadržavanju i privlačenju stanovništva u općinu Barban i poticanju visokog obrazovanja.

U pogledu ruralnog turizma, nedostaje ponuda agroturizama na temelju kojeg je unutrašnja Istra doživjela revitalizaciju stoga bi bilo dobro razvijati i ovu aktivnost. Time bi se i očuvali tradicionalni poljoprivredni proizvodi i iskoristilo zemljište. Potencijal imaju i turističke staze koje prolaze kraj atraktivnih prirodnih lokaliteta poput špilja, jama, vidikovaca, izvora i sl. i nude mogućnost boravka u prirodi, ali je potrebno poraditi na njihovom održavanju i promociji. Daljnji razvoj avanturističkog turizma kroz ponudu programa za turiste željne adrenalina i rekreacije, kojih ima sve više zbog sjedilačke svakodnevice, otvara mogućnost zapošljavanja lokalnog stanovništva te ostvarivanja profita. U ovo se ubraja i ponuda konjičkog turizma koja se temelji na rekreativnom i terapijskom jahanju u dva jahačka centra, a tradicija bavljenja konjima ogleda se, osim u *Trki na prstenac*, i u razvoju konjičkog sporta preko *Konjičkog kluba Istra* i *Konjičkog centra Barban*. Valja naglasiti kako je konjički turizam na razini države slabo razvijen, ne postoji nijedna destinacija koja je poznata po ponudi tog selektivnog oblika turizma niti se ulaže u njegov razvoj. Dionici konjičkog turizma i konjičkog sporta ovise tako sami o sebi te se na temelju uspjeha u sportu nastoje probiti i na tržištu konjičkog turizma. Upravo se u ovim činjenicama uviđa potencijal razvoj konjičkog turizma u općini Barban koja bi trebala ulagati i u konjički sport te se na temelju uspjeha mogla promovirati i dalje razvijati ovaj oblik turizma. Također, tradicija bavljenja konjima i *Trka na prstenac* već su sada stavke po

kojima je Barban poznat na razini Istarske županije te se u tom smjeru treba probijati i na širem (državnom i međunarodnom) tržištu. Ograničenje u razvoju konjičkog turizma predstavlja slaba zainteresiranost ispitanih turista koji borave u općini Barban za te aktivnosti. Naime, anketno istraživanje je pokazalo kako je glavna motivacija dolaska turista u općinu Barban i dalje odmor, a svoj odmor najradije provode kupajući se. Turisti općinu Barban odabiru zbog dobre lokacije i ponude smještaja što govori kako se prirodne i kulturne atrakcije Barbana nedovoljno promoviraju i tako ne privlače turisti zainteresirani za selektivnu ponudu. Također, turisti su slabo informirani o ponudi konjičkog turizma te *Trke na prstenac* u čemu se uviđa nedostatak strategije razvoja turizma općine Barban i promocije posebnosti destinacije. Ipak, konjički turizam ima veći potencijal razvoja u pred i posezoni te bi to mogao biti generator produljenja turističke sezone.

Općina Barban nastoji se brendirati na temelju *Trke na prstenac*, a veća informiranost i zainteresiranost turista za povijest i običaje Barbana očekuje se postići *Centrom za posjetitelje Barban* u kojem će turist moći dobiti kompletnu informaciju o Barbanu, ali će dominirati motiv *Trke*. Također, rad *Centra za posjetitelje* bit će i rad na općenitom razvoju turizmu u općini, osmišljavanju novih turističkih proizvoda, promociji itd. što trenutno nedostaje. Svakako treba naglasiti i kako je Barban mlada turistička destinacija te kako se treba uložiti puno napora u razvoj selektivnih oblika turizma, postizanje prepoznatljivosti i privlačenje turista motiviranih selektivnim oblicima turizma poput konjičkog turizma.

7. Perspektive razvoja konjičkog turizma u općini Barban – SWOT analiza

Na temelju provedenog istraživanja, izrađena je SWOT analiza perspektiva razvoja konjičkog turizma u općini Barban (tab. 5).

Tab. 5. SWOT analiza razvoja konjičkog turizma u općini Barban

PREDNOSTI	SLABOSTI
⊕ povoljan prometnogeografski i turističkogeografski položaj ⊕ blizina poznatih turističkih destinacija ⊕ povoljna prirodnogeografska obilježja ⊕ veliki broj smještajnih kapaciteta ⊕ atrakcije avanturističkog turizma ⊕ ponuda konjičkog turizma ⊕ <i>Trka na prstenac</i> ⊕ uspješnost <i>Konjičkog kluba Istra</i> ⊕ organizacija konjičkih natjecanja ⊕ tradicija bavljenja konjima	⊗ pad broja stanovnika ⊗ slaba obrazovna struktura stanovništva ⊗ nepostojanje zaštićene prirodne baštine ⊗ nepostojanje agroturizama ⊗ pretežito izletnička obilježja atrakcija ⊗ nedostatak ugostiteljske ponude ⊗ nedostatak kapaciteta za smještaj većih grupa ⊗ slaba promocija destinacije i atrakcija ⊗ nedovoljna zainteresiranost turista koji borave na Barbanštini za aktivnosti konjičkog turizma ⊗ slabo ulaganje u konjički sport i turizam
MOGUĆNOSTI	OPASNOSTI
+ brendiranje turističke destinacije + promocija destinacije + poticanje aktivnijeg uključivanja i povezivanja lokalne zajednice u turizmu + osiguravanje bolje perspektive života u ruralnom području + razvijanje agroturizma + bolje uređenje i promocija turističkih staza + ulaganje u konjički sport i turizam + promocija na temelju konjičkih sportskih uspjeha + <i>Centar za posjetitelje Barban</i> + izrada strategije razvoja turizma	× daljnje starenje stanovništva × iseljavanje mladog stanovništva × promjena izgleda kulturnog pejzaža × gubitak tradicionalnog načina života × neuvođenje novih turističkih proizvoda × fokusiranje na prihode od smještaja turista × neisticanje u turističkoj ponudi

Izvor: izradila autorica

Kao glavna prednost razvoja turizma u općini Barban ističe se povoljan turističkogeografski položaj te blizina vodećih hrvatskih turističkih destinacija. Naime, Istarska županija je etablirana turistička regija u koju već tradicionalno dolazi velik broj turista. Što se tiče konjičkog turizma, postojanje ponude jahaćih programa te tradicionalno održavanje *Trke na prstenac*, prednost su k daljnjem razvoju koničkog turizma. Mogućnosti za daljnji napredak uviđaju se u boljoj promociji i brendiranju destinacije te poticanju jačeg uključivanja lokalne zajednice u turističke aktivnosti uz očuvanje tradicionalnih ruralnih obilježja. S obzirom na konjičke sportske uspjehe, treba ulagati u ovaj sport te se promovirati na temelju tih uspjeha. Nadalje, kao nova atrakcija ističe se *Centar za posjetitelje Barban* gdje će se turistima nuditi atraktivni sadržaji i informacije o Barbanštini, a prevladavajući element bit će *Trka na prstenac*. Rad *Centra za posjetitelje* smatra se i korakom naprijed u općenitom razvoju turizma u općini.

S druge strane, trenutna nepovoljna demografska situacija s padom broja stanovnika i slabijom obrazovnom strukturom ne ide u prilog kvalitetnom i inovativnom razvoju turizma. Nepostojanje zaštićene prirodne baštine te pretežito izletnička obilježja atrakcija slabosti su u razvoju turizma. Nadalje, slaba informiranost i zainteresiranost turista koji borave na području općine Barban za aktivnosti s konjima loša je osnova za razvoj konjičkog turizma koja je rezultat i nedostatne promocije destinacije te atrakcija. Kao opasnost u razvoju turizma može se istaknuti daljnji pad broja stanovnika i gubitak mladog stanovništva. Velika opasnost je i potencijalni gubitak tradicionalnog načina života te promjena izgleda kulturnog pejzaža ukoliko se lokalno stanovništvo nastavi koncentrirati isključivo na pružanje smještaja turistima.

8. Model razvoja destinacije konjičkog turizma

Razvoj turističke destinacije temelji se na razvoju sveobuhvatne strategije razvoja destinacije koja generira profit. U tom procesu glavnu ulogu čine turistički resursi destinacije, koordinacija u destinaciji i povezivanje s drugim destinacijama. Kvaliteta turističkih resursa i razina njihove valorizacije uvjetuje uključivanje širokog kruga dionika. Tu je svakako važno dobro koordinirati svim dionicima kako bi razvoj destinacije bio koristan svim dionicima. Kako se razina integracije svih dionika povećava, tako raste i sposobnost destinacije da se osmisli višerazinska strategija razvoja jer svaki dionik pridonosi svojim iskustva, idejama ili rješenjima. Također, povezivanje s drugim destinacijama korisno je jer one predstavljaju inspiraciju u osmišljavanju inovativnih proizvoda ili imitaciji procesa razvoja destinacije (Haugland i dr., 2011). U ruralnim područjima nužno je osmisliti turističke programe i aktivirati više lokacija, uključujući raznoliku ponudu gastronomije, odmora, rekreacije i slično, kako bi se određena destinacija istaknula. Važno je i osmisliti sadržaje prateće posjetiteljske infrastrukture poput posjetiteljskih i interpretacijskih centara, infopunktova, odmorišta itd. (Matković, 2017).

Turistička atrakcijska osnova dio je identiteta i jedinstvenosti prostora na temelju kojih se u unutrašnjosti Istre, ali i općenito u ruralnim područjima, nastoje razviti selektivni oblici turizma (Lukić i Zupanc, 2002). Profilacija turističke destinacije temeljene na određenom obliku turizma ne može se očekivati preko noći, već treba proći nekoliko faza u razvoju koje su za općinu Barban prikazane u tablici 6. Kratkoročno se u općini Barban ne može očekivati razvoj destinacije konjičkog turizma s obzirom na postojeći razvoj i prevladavajući oblik turizma. Stoga, kratkoročni plan razvoja konjičkog turizma treba se prilagoditi, kao i do sada, postojećoj turističkoj ponudi i potražnji. Navedeno uključuje postepeno širenje ponude konjičkog turizma s obzirom na rastući broj noćenja i dolazaka, ali i dalje kao jedan od selektivnih oblika turizma koji je nadopuna osnovnom motivu turista, odnosno kupališnom turizmu. Širenje ponude odnosi se prvenstveno na uključivanje još dionika koji posjeduju konje u konjički turizam, zatim osmišljavanje paketa koji su prilagođeni strukturi i motivima turista te njihova promocija. Srednjoročnim planom bi se općina Barban počela sve više profilirati kroz konjički turizam gdje bi on postao dominantan selektivni oblik turizma, dok bi ostali selektivni oblici turizma bili njegova nadopuna. Postizanje srednjoročnog plana moguće je sinergijom djelovanja svih dionika konjičkog turizma koji bi se uključili u poboljšanje konjičke i prateće infrastrukture. Unatoč rastu

konjičkog turizma u ovoj fazi ne dolazi do značajne promjene u strukturi turista i motivima njihova dolaska. Dugoročni plan je brendiranje općine Barban kao destinacije konjičkog turizma. Osnovna zadaća je dolazak do ciljane publike čiji su interesi vezani uz aktivnosti s konjima. Privlačenje ciljane publike treba se provoditi kroz konjički sport, ciljano internetsko oglašavanje i oglašavanje na sajmovima turizma u emitivnim državama konjičkog turizma. Brendiranje općine Barban kao destinacije konjičkog turizma i dolazak ciljane publike omogućio bi produljenje turističke sezone i neovisnost od masovnog kupališnog turizma.

Tab. 6. Model razvoja općine Barban kao destinacije konjičkog turizma

PLAN	AKTIVNOSTI I OBILJEŽJA
KRATKOROČNI	- Širenje ponude konjičkog turizma - Uključivanje više dionika u konjički turizam - Osmišljavanje turističkih paketa prilagođenih strukturi i motivima turista - Promocija ponude
SREDNJOROČNI	- Konjički turizam kao dominantni selektivni oblik turizma - Sinergija djelovanja svih dionika konjičkog turizma - Pобољшanje konjičke i prateće infrastrukture
DUGOROČNI	- Brendiranje općine Barban kao destinacije konjičkog turizma - Privlačenje ciljane publike - Razvoj konjičkog sporta - Ciljano internetsko oglašavanje i oglašavanje na sajmovima turizma u emitivnim državama konjičkog turizma - Produljenje turističke sezone i neovisnost o masovnom kupališnom turizmu

Izvor: izradila autorica

9. Zaključak

Trendovi u konjičkom turizmu pozitivni su na međunarodnoj i nacionalnoj razini, a iako još ne postoji destinacija u Hrvatskoj koja se ističe po ponudi konjičkog turizma, može se očekivati daljnji porast broja konja te njihovo uključivanje u sve brojnije aktivnosti s konjima. Potencijal razvoja konjičkog turizma uviđa se u jačem uključivanju u ENGEA-u preko koje bi Hrvatska mogla dobiti veći broj certificiranih konjičkih staza i vodiča u konjičkom turizmu. Istarska županija nastoji se jače uključiti stoga se ovdje uviđa i mogućnost uključivanja i općine Barban čime bi se ulagalo u konjičku infrastrukturu i certificiranje konjičkih staza. Turistička atrakcijska osnova općine Barban povoljna je za razvoj turizma, naročito selektivnih oblika turizma što je i mogućnost profilacije destinacije i produljenja turističke sezone. S obzirom na povezanost kulturne baštine s konjima, uspjehe u konjičkom sportu i tradiciju bavljenja konjima, veliki potencijal ima konjički turizam. Ograničavajući faktor jest nedovoljna informiranost i zainteresiranost turista koji borave na Barbanštini te je nužno poraditi na boljoj promociji te privlačenju ciljane publike konjičkog turizma. Dionici konjičkog turizma nastoje dalje razvijati ovaj oblik turizma, a nastojanje brendiranja na temelju *Trke na prstenac* pozitivan je korak u profilaciji destinacije.

Provedenim istraživanjem potvrdila se prva hipoteza koja je glasila „Turistički resursi općine Barban povoljni su za razvoj konjičkog turizma.“. Naime, turistički resursi temelje se na povoljnom turističkogeografskom položaju, zatim odgovarajućim prirodnogeografskim obilježjima za potrebe konjičkog turizma, baštinjenju kulture života i rada i tradicije bavljenja konjima te na postojanju manifestacije *Trka na prstenac*. Kao takvi, izrazito su povoljni za razvoj konjičkog turizma.

Druga hipoteza glasila je „Konjički turizam trenutno nije najzastupljeniji selektivni oblik turizma u općini Barban.“. Na temelju istraživanja ponude selektivnih oblika turizma, zaključuje se kako konjički turizam trenutno nije najzastupljeniji selektivni oblik turizma u općini Barban čime je i druga hipoteza potvrđena. Naime, glavne atrakcije u općini Barban su atrakcije avanturističkog turizma te pješačko-biciklističke staze kao dio sportsko-rekreacijskog turizma, dok se konjički turizam kao takav ne predstavlja zasebno. Treba naglasiti i kako je prema motivima turista najzastupljeniji oblik turizma općenito kupališni turizam.

Iz intervjua s dionicima konjičkog turizma saznaje se kako se općinu Barban nastoji brendirati, a treća hipoteza koja je glasila „Dionici konjičkog turizma rade na brendiranju općine Barban kao destinacije konjičkog turizma.“ ispituje upravo brendiranje. Međutim, dionici općinu Barban nastoje brendirati na temelju *Trke na prstenac* koja jest dio ponude konjičkog turizma, ali on ipak obuhvaća puno više od jedne manifestacije. Pozitivno je što se ide u smjeru brendiranja turističke destinacije, međutim za brendiranje na temelju konjičkog turizma potrebno je uključiti sve dionike koji se bave konjičkim sportom, konjičkim turizmom ili uzgojem konja. Zato treća hipoteza ne može biti niti potvrđena niti opovrgnuta.

Anketnim istraživanjem ispitana je, između ostalog, informiranost i zainteresiranost turista koji borave na Barbanštini za aktivnosti konjičkog turizma. Četvrtom hipotezom koja je glasila „Turisti koji borave u općini Barban zainteresirani su za ponudu konjičkog turizma.“ pretpostavilo se kako su turisti zainteresirani za konjički turizam. Međutim, pokazalo se kako većina ispitanih turista nije zainteresirana za ponudu konjičkog turizma čime je četvrta hipoteza opovrgnuta.

U budućnosti se očekuje daljnji razvoj konjičkog turizma u općini Barban, a intenzitet razvoja ovisit će o sinergiji svih dionika konjičkog turizma te ulaganju u promociju i infrastrukturu. Profilacija općine Barban kroz konjički turizam može pridonijeti njenoj prepoznatljivosti u najrazvijenijoj hrvatskoj turističkoj regiji, ali i odmicanju od masovnog turizma i pratećeg gubitka identiteta.

Literatura

Baban, M., Gregić, M., Korabi, N., Antunović, B., 2012: Konjogojstvo u Republici Hrvatskoj – stanje i perspektiva, *Krmiva* 54 (3), 89-98.

Bognar, A., 2001: Geomorfološka regionalizacija Hrvatske, *Acta Geographica Croatica* 34, 7-29.

Čačić, M., 2008: *Konjička industrija*, Neron, Bjelovar.

Čačić, M., 2012: *Konjički turizam*, Agro Lider, Zagreb.

Čačić, M., Šimundža, S., Matasović, M., 2013: Uloga lipicanaca u razvoju hrvatskog konjičkog turizma, *Stočarstvo* 67 (1), 17-22.

Daniels, M. J., Norman, W. C., 2005: Motivations of equestrian tourists: an analysis of the colonial cup races, *Journal of Sport & Tourism*, 10 (3), 201-210.

Demonja, D., Ružić, P., 2010: *Ruralni turizam u Hrvatskoj*, Meridijani, Zagreb.

Haugland, S. A., Ness, H., Grønseth, B. Aarstad, J., 2011: Development of tourism destination: An Integrated Multilevel Perspective, *Annals of Tourism Research* 38 (1), 268-290.

Helgadóttir, G., Sigurðardóttir, I., 2008: Horse-based Tourism: Community, Quality and Disinterest in Economic Value, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 8 (2), 105-121.

Jakovinac, M., Caput-Jogunica, R., Ramljak, J., 2013: Pilot istraživanje o mogućnostima razvoja konjičkog turizma u Hrvatskoj, *Stočarstvo* 67 (4), 137-145.

Korabi, N., Čačić, M., 2008: Perspektiva programa očuvanja autohtonih pasmina konja kao dio reorganizacije konjogojstva u Republici Hrvatskoj, *Stočarstvo* 62 (3), 245-253.

Kušen, E., 2002: *Turistička atrakcijska osnova*, Institut za turizam, Zagreb.

Lukić, A., Zupanc, I., 2005: Ruralni prostor kao proizvod: nova slika unutrašnje Istre, u: *Problemi regionalnog razvoja Hrvatske i susjednih zemalja* (ur. Ilić, M.), Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 329-340.

Matković, I.: 2017: Urbano-ruralne veze, u: *Stručni skup Urbano-ruralne veze*, Zagreb, 10-22.

Manhas, P. S., Manrai, L. A., Manrai, A. K., 2016: Role of tourist destination development in building its brand image: A conceptual model, *Journal of Economics, Finance and Administrative Science* 21, 25-29.

Nervo, V., Vrbanić, M., Horvat, D., Tušek, T., 2017: Potencijal za razvoj konjičkog turizma u Koprivničko-križevačkoj županiji, u: *Proceedings & abstracts 10th international scientific/professional conference Agriculture in nature and environment protection* (ur. Mijić, P., Ranogajec, Lj.), Osijek: Glas Slavonije d.d., Vukovar, 90-93.

Ollenburg, C., 2005: Worldwide Structure of the Equestrian Tourism Sector, *Journal of Ecotourism* 4 (1), 47-55.

Orlić, J., 2018: Krštenja više nego sprovoda: Zahvaljujući turizmu mlade obitelji ostaju na Barbanštini, *Glas Istre*, 345/LXXIV, prosinac.

Pickel-Chevalier, S., 2015: Can equestrian tourism be a solution for sustainable tourism development in France?, *Loisir et Société / Society and Leisure* 38 (1), 110-134.

Sarjanović, I., 2004: Ruralni turizam u Istri – dokaz da hrvatski turizam može i na drugi način, <http://www.geografija.hr/hrvatska/ruralni-turizam-u-istri-dokaz-da-hrvatski-turizam-moze-i-na-drugi-nacin/> (3.12.2018.).

Sigurðardóttir, I., 2012: Identifying the success criteria of the Icelandic horse based tourism, u: *équi-meeting Tourisme – Ecole nationale d'équitation*, Saumur, France, 141-142.

Sigurðardóttir, I., Helgadóttir, G., 2015: Riding High: Quality and Customer Satisfaction in Equestrian Tourism in Iceland, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* 15 (1-2), 105-121.

Slijepčević, L., 2017: Centru za posjetitelje 238 tisuća kuna, *Glas Istre*, 13. prosinac, <https://www.glasistre.hr/664a348a-25fe-473d-b460-937a3ea64517> (1.1.2019.).

Šegota, T., Filipčić, A., 1996: *Klimatologija za geografe*, Školska knjiga, Zagreb.

Tomljenović, R., Boranić-Živoder, S., Čorak, S., 2018: Horse-riding tourism – definitional conundrum, u: *4th International Rural Tourism Congress – NEW ERA – THE ERA OF RURAL TOURISM* (ur. Smolčić Jurdana, D., Milohnić, I.), Fakultet za menadžment i turizam Sveučilišta u Rijeci, Opatija; Hrvatska udruga za turizam i ruralni razvoj, Zagreb, 278-287.

Zaninović, K., 2008: *Klimatski atlas Hrvatske*, Državni hidrometeorološki zavod, Zagreb.

Živić, D., Turk, I. i Pokos, N., 2014: Regionalni aspekti depopulacije Hrvatske (1991. - 2011.), *Mostariensia: časopis za društvene i humanističke znanosti* 18 (1-2), 231-251.

Izvori

1. *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: stanovništvo prema starosti i spolu, po naseljima*, www.dzs.hr (24.11.2018.).

2. Digitalni atlas Republike Hrvatske (GIS podaci), GIS data, Zagreb, 2005 (5.11.2018.).

3. *Godišnje izvješće o uzgoju kopitara za 2017. godinu*, Hrvatska poljoprivredna agencija, <https://www.hpa.hr/wp-content/uploads/2018/06/GI-2017-konjogojstvo-.pdf> (15.12.2018.).

4. Equestrian tourism, *Fédération Internationale de Tourisme Equestre*, <https://en.fite-net.org/Equestrian-tourism> (11.11.2018.).

5. Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling report: *A Good Practice Guide to Equine Tourism*, 2015, http://hlb.no/wp-content/uploads/2017/04/HLB_rapport_2_2015_final.pdf (15.11.2018.).

6. Casanovas Pla, J. A., 2015: *Equestrian tourism in Europe*, http://professional.euquus.eu/sites/euquus.eu/files/equestrian_tourism_in_europe.pdf (28.11.2018.).

7. *Konjički turizam – atraktivan turistički adut Bjelovarsko-bilogorske županije*, <http://hotspots.net.hr/2016/06/konjicki-turizam-novi-turisticki-proizvod-bjelovarsko-bilogorske-zupanije/> (29.12.2018.).

8. *Razvoj konjičkog turizma u Podravini i Prigorju*, Održivi turizam Hrvatska, <http://www.odrzivi.turizam.hr/default.aspx?id=2338> (29.12.2018.).

9. *Ente Nazionale Guide Equestri Ambientali GROUP*, <http://www.cavalloecavalli.it/chi-siamo/> (29.12.2018.).
10. *ENGEA Hrvatska*, https://www.facebook.com/pg/engea.hrvatska.2016/about/?ref=page_internal (29.12.2018.).
11. Bjelogorska konjička turistička staza prva iz Hrvatske u međunarodnom katalogu konjičkog turizma, Ministarstvo turizma, <https://mint.gov.hr/vijesti/bilogorska-konjicka-turisticka-staza-prva-iz-hrvatske-u-medjunarodnom-katalogu-konjickog-turizma/13266> (29.12.2018.).
12. *Izvorne i zaštićene pasmine konja*, Hrvatska poljoprivredna agencija, <https://www.hpa.hr/stocarstvo-konjogojstvo/uzgojni-programi/izvorne-i-zasticene-pasmine-konja/> (29.12.2018.).
13. *Kulturna događanja*, <https://www.visitadriatic.eu/dozivate-hrvatsku/kulturna-dogadanja/> (27.12.2018.).
14. Dokumentacija Hrvatske poljoprivredne agencije, prosinac 2018.
15. *Lovačko društvo „Kamenjarka“ Barban*, Lovački savez Istarske županije, <http://www.lsiz.hr/ld-kamenjarka-barban.php> (10.11.2018.).
16. *Registar kulturnih dobara*, Ministarstvo kulture, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212> (12.11.2018.).
17. *Turistička zajednica Općine Barban*, <http://tz-barban.hr/> (10.11.2018.).
18. *Kulturno-umjetničko društvo „Barban“ Barban*, <http://www.kudbarban.hr/stranica/> (10.11.2018.).
19. *Trka na prstenac*, Istrapedia, <https://www.istrapedia.hr/hrv/1117/trka-na-prstenac/istra-a-z/> (11.11.2019.).
20. *Barban dobio suvenir u obliku naušnice*, Arheološki muzej Istre, <https://www.facebook.com/Arheoloski/photos/a.412135322165301.104592.411544288891071/412696282109205/> (15.11.2018.).

21. *Vinski muzej – 100% made in Grandići by Johan i Matija*, Turistička zajednica Općine Barban, <https://www.facebook.com/barban.turistickazajednica/posts/1868684690114757> (15.11.2018.).
22. *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.*, CD-ROM, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2005.
23. *Prijedlog programa ukupnog razvoja općine Barban 2016.-2020.*, Strategija razvoja, <http://barban.hr/wp-content/uploads/2018/07/PUR-Opcine-Barban-I.-DIO.pdf>; <http://barban.hr/wp-content/uploads/2018/07/PUR-Opcine-Barban-II.-dio-Strategija-razvoja.pdf> (5.11.2018.).
24. *Gradovi u statistici: Osnovne škole, početak školske godine*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2018.
25. Dokumentacija Turističke zajednice Općine Barban, prosinac 2018.
26. *Villa Štefanija*, <http://www.stefanija.com/> (30.12.2018.).
27. *Glavani park*, <https://www.glavanipark.com/> (30.12.2018.).
28. *Istra Adventure*, <http://istra-adventure.com/> (30.12.2018.).
29. *Istra outdoor*, <http://www.istria-outdoor.com/hr/> (30.12.2018.).
30. *Ranch Barba Tone*, Istra Riding, <http://www.istra-riding.com/index.php> (30.12.2018.).
31. *Liska Adventure Riding & Istra Horse Trekking*, https://www.facebook.com/liskariding/?_rdc=1&_rdr (1.1.2019.).

Prilozi

Popis slika

Sl. 1. Položaj općine Barban.....	2
Sl. 2. Broj konja u Hrvatskoj od 1998. do 2017. godine	7
Sl. 3. Srednji godišnji hod temperature zraka i oborina na meteorološkoj postaji u Pazinu u klimatskom razdoblju 1971.-2000. godine	18
Sl. 4. Srednji godišnji hod temperature zraka i oborina na meteorološkoj postaji u Rovinju u klimatskom razdoblju 1971.-2000. godine	18
Sl. 5. Kretanje broja stanovnika općine Barban od 1857. do 2011. godine	25
Sl. 6. Broj stanovnika po statističkim naseljima općine Barban 2011. godine.....	26
Sl. 7. Obrazovna struktura stanovništva starog 15 i više godina 2011. godine.....	27
Sl. 8. Dobno-spolna struktura stanovnika općine Barban 2011. godine.....	28
Sl. 9. Socio-ekonomska struktura stanovništva općine Barban 2011. godine.....	29
Sl. 10. Kretanje broja turističkih noćenja u općini Barban.....	30
Sl. 11. Broj iznajmljivača po naseljima općine Barban 2018. godine.....	34
Sl. 12. Struktura smještajnih jedinica u općini Barban 2018. godine.....	35
Sl. 13. Aktivnosti kojima se ispitanici najčešće bave na svojim putovanjima	43

Popis tablica

Tab. 1. Broj registriranih konja i magaraca po županijama 2017. godine.....	8
Tab. 2. Zaštićena kulturna dobra općine Barban	21
Tab. 3. Broj noćenja turista u općini Barban po mjesecima od 2009. do 2018. godine.....	31
Tab. 4. Dolasci i noćenja turista po naseljima općine Barban.....	32
Tab. 5. SWOT analiza razvoja konjičkog turizma u općini Barban.....	53
Tab. 6. Model razvoja općine Barban kao destinacije konjičkog turizma	56

Prilog 1. Anketni upitnik

Datum: _____

Ovo anketno istraživanje provodi se za potrebe pisanja diplomskog rada na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu na temu „Stanje i perspektive razvoja konjičkog turizma u općini Barban“ autorice Tamare Batel. Cilj ovog anketnog istraživanja jest istražiti strukturu, stavove i navike turista u općini Barban. Anketa je anonimna, odgovori će se koristiti isključivo za potrebe pisanja diplomskog rada. Ljubazno Vas molim da mi pomognete u istraživanju i ispunite ovu anketu.

1. Koje destinacije najčešće birate za svoj turistički boravak (**1 mogući odgovor**)?

a) urbane destinacije b) primorske destinacije c) ruralne destinacije

2. Koji su Vaši glavni motivi odlaska na turističko putovanje (**2 moguća odgovora**)?

a) odmor i opuštanje b) nova iskustva i doživljaji c) rekreacija i sport
d) upoznavanje kulture e) zdravstveni razlozi f) posjet prijateljima/rodbini
g) nešto drugo: _____

3. U kakvom obliku smještaja u općini Barban odsjedate:

a) apartman b) kuća za odmor c) soba d) hotel e) kamp
f) vlastita nekretnina g) kod prijatelja/rodbine h) drugo: _____

4. Koliko puta ste posjetili općinu Barban: a) 1. put b) 2. put c) 3 i više puta

5. Zašto ste odabrali općinu Barban za Vašu turističku destinaciju (**2 moguća odgovora**)?

a) ponuda aktivnosti b) kultura i običaji c) lokacija d) ponuda smještaja
e) prirodne ljepote f) nešto drugo: _____

6. Kojim se aktivnostima najčešće bavite na svojim putovanjima (**više mogućih odgovora**)?

a) kupanje b) šetnje c) posjećivanje kulturno-povijesnih atrakcija
d) vožnja biciklom e) posjećivanje prirodnih atrakcija f) trčanje g) jahanje
h) adrenalinski sportovi i) drugo: _____

7. Hoćete li za vrijeme ovog putovanja dnevnim izletima posjetiti i druge destinacije?

DA NE Ako da, koje? _____

8. Hoćete li za vrijeme ovog putovanja promijeniti smještaj kako biste posjetili i druge destinacije?

DA NE Ako da, koje? _____

9. Koliko često se inače bavite aktivnostima s konjima?

- a) nikad b) manje od nekoliko puta godišnje c) nekoliko puta godišnje
d) nekoliko puta mjesečno

10. Koliko ste zainteresirani za aktivnosti s konjima?

Uopće me ne interesira 1 2 3 4 5 Jako zainteresiran

11. Koliko ste zainteresirani za gledanje smotri ili priredbi s konjima?

Uopće me ne interesira 1 2 3 4 5 Jako zainteresiran

12. Jeste li upoznati s mogućnošću bavljenja aktivnostima s konjima u općini Barban?

DA NE

13. Jeste li sudjelovali u jahanju ili drugim aktivnostima s konjima za vrijeme svog boravka u općini Barban? DA NE NE JOŠ

14. Što znate o *Trki na prstenac*? _____

15. Hoćete li se ponovno vratiti u općinu Barban? DA NE MOŽDA

Spol: M Ž

Dob: a) 18-24 b) 25-34 c) 35-44 d) 45-54 e) 55-64 f) 65 i više

Država stanovanja: _____

Najviša završena škola:

- a) osnovna škola b) srednja škola c) viša škola d) fakultet e) magisterij ili doktorat
znanosti (mr.sc/dr.sc)

Koliko dugo ostajete u Općini Barban? _____

Vrsta boravka:

- a) samostalno b) s obitelji c) s prijateljima d) s partnerom
e) drugo: _____

Koliko planirate potrošiti za vrijeme svog boravka (po osobi, bez smještaja)?

- a) ≤ 25 € dnevno b) 25-50 € dnevno c) 50-75 € dnevno d) 75-100 € dnevno
e) > 100 € dnevno